

2008. gada rudens
www.lu.lv

**Studenti dodas
pildīt iespējamo
misiju**

**LU Jūdaikas studiju
centram –10!**

**Latvijas
Universitātes
vieta Latvijā
un pasaulē**

**Datorikas nodaļas
lielie plāni**

**Uzvar
«Zaļie iesācēji»**

«JUVENTUS» aicina izmantot jaunrades iespējas Latvijas Universitātē

Visiem jauniešiem studentiem ir iespēja savienot studijas ar darbošanos kādā no 18 Latvijas Universitātes mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem – Tautas deju ansamblī «Dancis», divos sieviešu

koros: «Minjona» un «Latve», piecos jauktajos koros: «Juventus», «Aura», «DeCoro», «Dziesmuvara» un «Jubilate», divos vīru koros: «Dziedonis» un PKVK, tautas lietišķās mākslas studijā «Vāpe», senās mūzikas ansamblī «Canto», Kamerorķestrī, Studentu teātrī, vīru vokālajā ansamblī, deju folkloras kopā «Dandari».

Darbojoties kādā no šiem kolektīviem, jums būs iespēja piedalīties Baltijas republiku studentu dziesmu un deju svētkos «Gaudeamus», kuri 2010. gadā notiks Lietuvā. Šie svētki ir unikāli ar triju Baltijas valstu augstskolu studentu – dziedātāju, dejotāju un folkloristu – speciāli šim pasākumam veidotajām koncertprogrammām, sporta sacensībām un citām izdarībām.

Visiem šiem kolektīviem bez intensīva ikdienas darba ir daudz interesantu tradīciju, koncertbraucieni, dalība dažādos festivālos un konkursos. Ar šiem kolektīviem strādā kvalificēti vadītāji, asistenti, kormeistari, baletmeistari, koncertmeistari, režisori.

Ar kori «Juventus» un TDA «Dancis» pirmā tikšanās jums būs jau 31. augustā – Doma laukumā Aristoteļa svētkos.

Jaunie studenti!

Būsiet mīļi gaidīti kādā no mūsu LU brīnišķīgajiem mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem. Savienojot studijas ar darbošanos mākslas jomā, jūs, augstskolu beidzot, būsiet ieguvuši ne tikai labu izglītību, bet arī garīgo un emocionālo bagāžu, kas noteikti jums noderēs turpmākajā dzīvē! Informāciju par uzņemšanu, mēģinājumu vietu un laiku jūs atradīsiet LU portālā www.lu.lv. Varat arī griezties personīgi biedrībā «Juventus» 103. kabinetā Raiņa bulvārī 19.

Edīte Simanoviča,
LU kultūras, mākslas un izglītības
jaunrades biedrības «JUVENTUS» direktore

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

Raiņa bulvāris 19–127
Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

<http://avize.lu.lv>

Izdevumu sagatavojis:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2008

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

ISBN 978-9984-825-32-8

Atbildīgā par izdevumu:
Ilona Vilcāne

Korespondenti:
Kitija Balcare, Karīna Oborune, Anna Radzobe

Tulkojums angļu valodā: Māra Anteniške

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Literārā redaktore: Ruta Puriņa

Atbalsts internetā: Andis Janovs

Saturs

Kitija Balcare

Iespējamā misija 3

Karīna Oborune

Jūdaikas studiju centram 10 gadu jubileja! 6

Anna Radzobe

**Programmai «Uzturzinātne»
pirmais izlaidums! 8**

Karīna Oborune

Vai grūti būt sievietei zinātnē? 12

Latvijas Universitāte sporto! 16

Karīna Oborune

**Pirmie Latvijā,
bet vai konkurētspējīgi pasaulē? 18**

Karīna Oborune

LU četrpadsmitā – Datorikas fakultāte? 22

Kitija Balcare

Green Novice – roks Latgales glazūrā 25

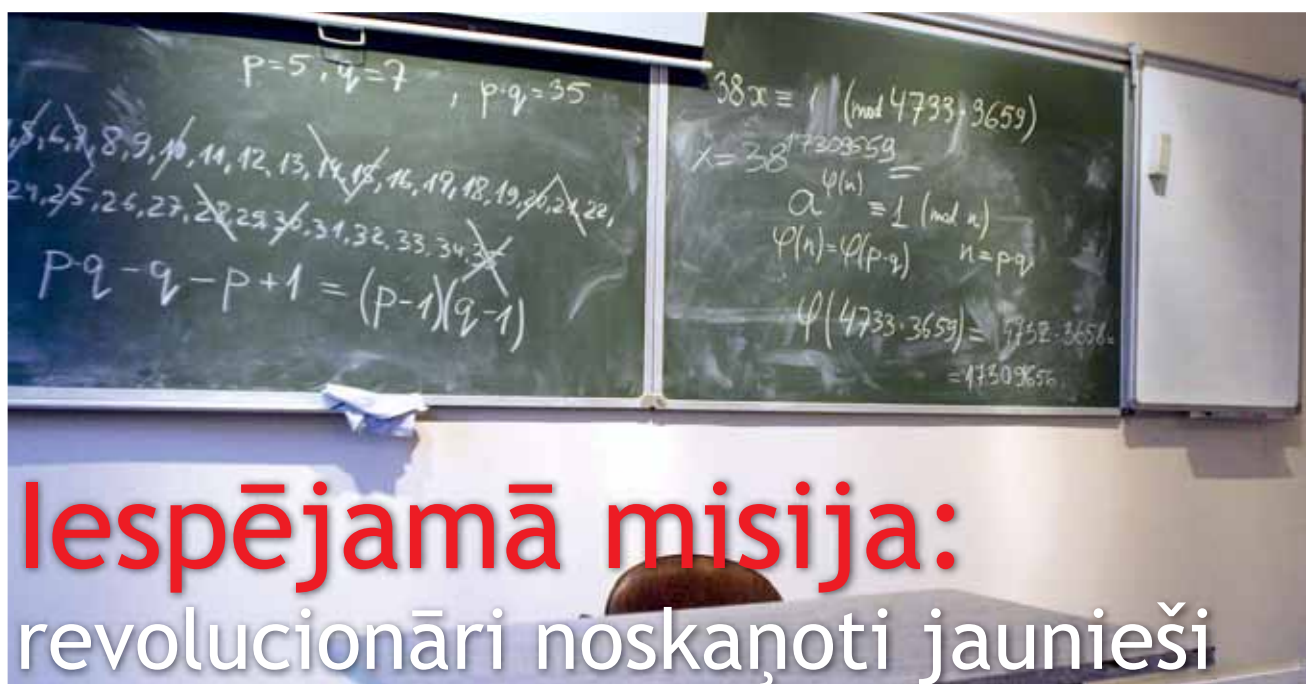
Anna Radzobe

**Latvijas Universitātē jaunas studiju
programmas! 28**

Kitija Balcare

Pirmā, kas atvēra durvis 29

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē 30

Kitija BALCARE

«Mūsu ideja ir barot ar baltmaizi bērņus, kuri visu laiku ir dabūjuši rupjmaizi, bet mums ir jāizdomā, kā tad vispirms pabarot viņus ar saldskābmaizi,» tā Linda Beķere, kas ir viena no topošajiem programmas «Iespējamā misija» skolotājiem. «Tas, kā šobrīd strādā skolas, katram jau ir ielikts šūpulī no padomju laikiem, tāpēc tas viss ir jāsāk mainīt ar nulles punktu. Ir jāpārtrauc tas apburtais loks, kurā visi samierinās un dzīvo, neiedomājoties, ka var arī citādi.» Iespējamā misija. Skolām un līderiem. Programma, kuras mērķis ir savīlņot Latvijas izglītības sastāvējušos ūdeņus, laužt tajos esošo aizspriedumu ledu par skolotāja tēlu un uzturēt diskusiju par izglītību ne tikai uz īsu brīdi, bet ilgtermiņā.

Bez grāda, bet ar prasmēm

«Jauniešu dalību šajā programmā motivē divi pamatiemesli. Pirmkārt, visos viņos ir ideja, ka viņi grib kaut ko mainīt pasaulē. Skan varbūt banāli, bet viņi paši atlasē intervijās ir teikuši, cik daudz ieguvuši un piedzīvojuši no labiem skolotājiem. Tagad viņi ir gatavi kaut ko dot no sevis,» skaidro programmas direktore Zane Oliņa, kas pati kopš astoņpadsmit gadu vecuma ir vadījusi dažādus seminārus skolotājiem, kuri reizēm ir bijuši divreiz vecāki par viņu pašu. «Otrs arguments ir tas, ka caur šo programmu var iegūt daudzas dažādas jaunas prasmes, kas jauniešiem noderēs dzīvē neatkarīgi no tā, vai viņi izlems kļūt par skolotājiem arī turpmāk vai izvēlēties citu profesiju. Būs cilvēki, kas gribēs strādāt un vadīt cilvēkus uzņēmumos, bet, lai to darītu, tas ir jāmāk. Pie mums mācīšanās notiek daudz interaktīvāk un praktiskāk nekā akadēmiskā vidē, jo te nav svarīgs grāds, bet prasmes, ko iegūst.»

Pēc ilgstošas un rūpīgas jauno ideju nesēju atlasē divpadsmit jaunieši savu pirmo etapu alternatīvo izglītības modeļu laukā iziet īpašā Vasaras akadēmijā aptuveni divsimts kilometrus no Rīgas. Piecas intensīvas mācīšanās nedēļas, pēc kurām 1. septembrī savus pirmos gladiolu pušķus viņi saņems dažādās Latvijas skolās, lai darbotos tur divus gadus.

Centrā – bērņs

«Šī ideja tika paņemta no Lielbritānijas, kur bija programma ar nosaukumu *Teach first*. Tās pamatā ir ideja, ka sava karjera jāsāk ar skolu,» tā Zane Oliņa. «Londonā sociāli aktīvi cilvēki sāka domāt par to, kā lai palīdz priekšpilsētas skolēniem, kas mācās skolās, kur ir drausmīgs stāvoklis, tai skaitā visdažādākās sociālās problēmas. Tad viņiem radās ideja, ka skolēnus jāmēģina mobilizēt, laižot skolās jaunus cilvēkus, kuriem tiks dotas vērtīgas prasmes neatkarīgi no vēlamās nākotnes profesijas.»

Savukārt līdz Latvijai ideja atnāca no Igaunijas, kur līdzīgu programmu atbalstīja Hansabanka. Arī Latvijā bija cilvēki, kas kaut ko gribēja darīt izglītības jomā, un ar Hansabankas palīdzību tapa arī šī programma. «Iespējamās misijas» pieeja, ko tās organizētāji un dalībnieki vēlas ieviest skolā, ir uz bērņu vērstā pieeja, kas ir visu humāno pedagoģiju princips.

«Šobrīd skolās daudzas lietas vienkārši ir pakārtotas pieaugušo ērtībām. Stundas noteiktos priekšmetos sākas tad, kad skolotājam ir izdevīgāk, bet neizpētot to, vai skolēnam tāds izkārtējums būs visefektīvākais mācīšanās procesā,» atzīst Zane Oliņa. «Mēs skatāmies uz to, kas cilvēkam ir vajadzīgs, lai viņš varētu mācīties. Reti kur pasaulē tas tiek darīts, jo principā visas izglītības sistēmas tiek pakārtotas pieaugušo vajadzībām.»

Bailes no rāmju izturības

«Man ir ne tik daudz bail no bērņiem, bet gan no saviem nākamajiem kolēģiem, kas, iespējams, ir ieciklājušies uz kaut kādu noteiktu standartu, kas turklāt var būt novecojis standarts,» tā Linda Beķere, kas absolvējusi Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāti. «Ja māki ar bērņiem sadraudzēties, atstājot zināmu robežu pa vidu, tad viņi spēj būt pretimnākoši un tu vari būt skolotājs ar lielo S burtu. Domāju, ka tas jājūt pašam, jo bērņi noteikti izmēģinās, cik tālu viņi var iet.»

Lindas uzmanība un interese pret vēsturi pieaug tieši pēc iestāšanās Vēstures un filozofijas fakultātē. Topošā vēstures skolotāja spriež, ka vēsture nav sarežģīts vai subjektīvs priekšmets. Tas ir ļoti labs priekšmets, lai vispār varētu iemācīt bērņu domāt un analizēt.

«Es gribētu mācīt skolēniem ne tik daudz iekalt gadskaitļus, bet veidot izpratni par to, kas un kam, un kāpēc uzbruka tādā

un tādā karā, jo tas ir interesantāk un nozīmīgāk,» tā Linda. «Kāda gan jēga no tā, ka skolēns spēj noskaitīt četrus gadskaitļus, ja viņš neizprot absolūti to nozīmi vēsturē.»

Problēma nav tikai vēstures priekšmeta pasniegšanā, bet visā izglītības sistēmā, kur skolotājs skolēnu liek arvien lielākos un biezākos rāmjos.

«Man tas liekas ārkārtīgi nepareizi. Man šķiet, ka skolēns varētu sasniegt daudz vairāk, ja skolotājs, no kaut kā baidīdamies, viņa interesi vienkārši nenoraktu,» tā Linda. «Kaut vai viens piemērs, ko esam izrunājuši tepat savā starpā par zīmēšanas stundu, kurā skolēns uzzīmē sarkanu zaķīti vai zālīti, bet skolotājs saka, ka zaķis vai zāle nav un nevar būt sarkani...»

Tas ir veids, kā skolēns tiek likts tā saucamajā rāmī. Linda min piemēru arī ar eseju rakstīšanu, kad skolēns to uzraksta, skolotājs izlabo un ieliek trijnieku, bet skolēns no tā trijnieka jau gudrāks nepaliek. Ir jāskaidro kļūdas un jāliek vairākas reizes to pašu atkārtot, jo mērķis jau ir iemācīt. Nevar pozicionēt, ka šis skolēns ir «trijnieks», un viss.

«Šobrīd mēs uz skolām esam gatavi doties kā tādi jaunu ideju aģenti, bet bailes laikam ir no tā, vai spēsim palikt pie savām domām un pārliecības,» atzīst Linda.

Uz robežšķirtnes: spēles noteikumi

«Viņiem jāiemācās pamatprasmē. Tas ir tāpat kā ar jebkuru cilvēku grupu. Tev jābūt sapratnei par to, kā grupa veidojas, darbojas un cik svarīgi ir sākumā vienoties par kopīgiem spēles noteikumiem. Ja tie ir skaidri, tad jābūt konsekventam šo noteikumu ievērošanā. Ja skolotājs ievēro no savas puses, tad arī bērni šos noteikumus ievēros. Tās ir lietas, kuras kopīgi mācāmies,» stāsta Zane Oliņa. «To darām ne tikai caur teoriju klasvadības pamatos, bet visu mācāmies darot un izdzīvojot.»

Visa pamatā ir prakse un izmēģināšana uz savas ādas. Piemēram, katru dienu viens no dalībniekiem ir klases audzinātājs, kuram rūp, lai viss noritētu kā nākas visas dienas garumā. Sākot ar to, lai visiem ir kafija pauzes, bet dienas beigās ir klases stunda, kas viņiem jāvada. Šajās dažās nometnes dienās jau bijuši neskaitāmi precedenti, par ko tika diskutēts. Piemēram, kāpēc audzināmie nav ieradusies laikā uz nodarbībām, kāpēc klases audzinātājam vienam pašam bija jāmazgā kafijas krūzes, un tamlīdzīgi.

«Mēs neradām mākslīgi šos gadījumus, tie vienkārši notiek. Tev vienā brīdī jāzaug lielam. Tu vari būt divdesmit četrus gadus vecs, bet tajā brīdī, kad tu ienāksi skolā, tev būs jājūtas pieaugušam,» uzsver programmas direktore Zane. «Nav jātēlo baigā autoritāte, bet jāsaprot, ka uz tevi visu laiku skatās. Ja tu pats nevari iesākt stundu laikā, tad arī neviens skolēns to nedarīs. Ja tu prasi no viņiem, tad tev no sevis arī jāprasa. Runa nav par vecumu, bet gan par to, kā tu pats sevi nostādi, kā tu jūties un kā tu darboies.»

Skolotāju gaidījāt?

Sākot ar septembri, jaunieši dosies katrs uz savu skolu, lai pavadītu tur divus gadus gan skolotāja, gan klases audzinātāja lomā. Taču paralēli tam ik pa brīdīm notiks kopā sanāksšanas, kuru laikā turpināsies viņu pašu izglītošanās process, gan gūstot jaunas zināšanas, gan pārrunājot to, kā viņiem veicas.

Tad, kad tika atlasīti studenti, pieteikties tika aicinātas arī skolas, kas būtu ieinteresētas šādu skolotāju nodarbināšanā. Piet eicās septiņpadsmit skolas, kuras pieprasīja aptuveni piecdesmit dažādu priekšmetu skolotājus, ko programma ar divpadsmit dalībniekiem nevar apmierināt.

«Tās skolas, kas pieteicās, mums ir prioritāras. Skatāmies, kur mums sakrīt iespējas ģeogrāfiski un priekšmetu ziņā. Ja bija kāds prioritārs reģions vai priekšmets, kas nebija šo skolu

prasībās, tad mēs meklējām skolas arī paši,» stāsta Zane. «Bija rajoni, kur sūtījām sludinājumus par to, ka mums ir labs skolotājs, vai kādam nevajag?...»

Ilgtermiņa misija

Ir daudz līmeņi, uz kuriem programmas organizētāji skatīties, izvērtējot rezultātus. Programmai tiks piesaistīti ārējie vērtētāji, kas varēs būt objektīvāki par pašiem programmas vadītājiem.

«Mēs paši sevi nepārtraukti vērtējam, ik brīdī diskutējot par šīm lietām. Mēs saistām nodarbības kopā. Mums nav tā, ka brauc atsevišķi lektori, kas nostāsta savu tēmu un dodas prom, jo katra nākamā nodarbība atsaucas uz iepriekšējo,» tā Zane Oliņa. «Protams, skatīsimies, kas noticis ar dalībniekiem, jo viņi ir tie, kas saņem vislielāko investīciju. Mēs vērosim viņu stundas skolās, skatīsimies uz bērnu līmeni, tas ir, gan uz to, ko viņi paši saka par saviem skolotājiem, gan uz skolēnu rezultātiem mācībās, kāda ir interese par tām. Skatīsimies, kas ir noticis skolas mērogā, ko jaunieši ir izdarījuši, vai ir kas mainījies.»

Uzmanība iespējamajām izmaiņām un ietekmēm tiks pievērsta arī Latvijas mērogā tajā ziņā, ka programma sekos līdzi, vai par viņiem turpina diskutēt, jo viens no «iespējamās misijas» mērķiem ir uzturēt izglītības diskusiju.

«Skatīsimies, kas notiek augstskolās, vai tur sāk kaut kas rosināties skolotāju sagatavošanas programmās. Skatīsimies, vai mums izdosies pierādīt, ka ir alternatīvs modelis, kā var sagatavot skolotājus,» piebilst Zane Oliņa. «Mēs sekosim tam vairākos līmeņos, jo nebūs tā, ka viena gada laikā kaut kas mainīsies. Tas notiks lēni, un tas jāvēro ilgtermiņā. Ne tikai viena gada, bet pat desmit un vairāk gadu garumā.»

Divu gadu garumā pēc šīm piecām vasaras intensīvajām nedēļām jaunieši mācīsies katru otro nedēļas nogali vai nu klātienē, vai virtuāli. Nākamajā vasarā jauniešiem paredzēta trīs nedēļu prakse uzņēmumā vai organizācijā, kas nav saistīta ar skolu, bet būs saistīta ar viņu interesēm. Taču katru gadu papildus tiks uzņemta jauna grupa, kas savu darbu sāks ar šīm vasaras nometnēm.

Lai iesaistītos šai programmā, ir nepieciešama augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība; akadēmisko studiju sekmes, kur ne mazāk kā 70% priekšmetu vērtējums ir vismaz septiņas balles; latviešu valodas pilnīga pārzināšana; jābūt bez iepriekšējas skolotāju sagatavošanas programmas pieredzes. Tuvākajā nākotnē plānoti divi pieteikšanās termiņi: **20. oktobris – 1. decembris un 16. februāris – 3. aprīlis**. Interesenti ar programmas nolikumu var iepazīties portālā www.iespejamamisisja.lv.

MISSION POSSIBLE: REVOLUTIONARY YOUTH

The programme «Mission Possible» is a means of implementation of new ideas and study models in the education system of Latvia with the help of alternative approaches. From September 1 2008, the young teachers of «Mission Possible» will join the lines of their colleagues to teach the Latvian language and literature, history, mathematics, economics, biology, chemistry, English, Swedish, Spanish, social sciences, and culture that they have mastered in several Latvia's universities.

The programme welcomed university graduates that have a drive and ambition to become leaders, bright ideas and favourable attitude to life in general, are capable of taking responsibility, interested in self-development, as well as willing to do important public work.

The next admission to the programme begins in October 2008. To join, academic or professional higher education is required; no less than 70% of the subjects must be graded 7 or higher, fluency in Latvian is also required. The applicant must have no previous experience of teacher training programmes.

PASAULES MAINĪTĀJI

Ik pa brīdim «Iespējamās misijas» Vasaras akadēmijas dalībnieku vidū izskan pa teikumam, frāzei, kurā ieslēpušies vārdi – mainīt pasauli. Dienā, kad ciemos ir lietuviešu jaunie kolēģi, jaunieši cits citam novēl augt lieliem, bet nepazaudēt bērnu sevī, ne tikai mācīt, bet arī pašiem mācīties, kā arī pielikt savu roku pasaules mainīšanā un nepazaudēt entuziasmu. Tā ir visa Latvijas izglītības sistēma, ko jaunieši alkst iekustināt. Tur nav nodalāms bērnudārzs no augstskolas, bet jāsāk ir ar pamatiem. Varbūt tā paaudze, kurai būs iespēja iepazīt pasauli ar jauno censoņu palīdzību, pieprasīs izmaiņas arī tālāk, stājoties augstskolā.

Santa Prancāne, matemātikas skolotāja, kas izceļojusi desmit Āzijas valstīs:

«Tas, ko es gribētu, – lai bērni iemācās būt drosmīgi. Būt drosmīgiem, pieņemot lēmumus. Būt drosmīgiem, īstenojot savus sapņus. Būt drosmīgiem, lai dzīvotu. Lai viņi apzinās, ka nauda nav pats galvenais dzīvē. Baidīju, bet ir satraukums par kaut ko jaunu un nezināmu. Mēs varam runāt, kā būs, bet tad, kad ienāksim tajā klasē, tad tas būs pa īstam.»

Juris Zakrevskis, ķīmijas un bioloģijas skolotājs, kurš iestādījis 350 ožolus:

«Viena no lietām ir tā, ka es vēlos mainīt pašreizējo skolotāja tēlu, tā prestižu un attieksmi pret skolotājiem. Es vēlētos, lai skolotāja profesijai nenākt klāt diagnoze. Tagad, kad jau pusgadu esmu visā šajā iekšā un stāstu par to citiem, daudziem rodas uzreiz pretargumenti par to,

ka par skolotāju strādāt iet tie, kas citās programmās netiek, viņiem taču maz maksā, un tamlīdzīgi. Gribu pierādīt gan sabiedrībai, gan tiem, kas nākotnē izvēlas šo profesiju, ka par skolotāju būt ir forši. Tas nav sūnains darbs. Tas ir radošs darbs, kur var ieguldīt daudz jaunu ideju un pēc tam arī saņemt gandarījumu.»

Sergejs Hruļovs, angļu un zviedru valodas skolotājs, kas spēlē basketbolu:

«Šodien, kad ciemos bija jaunieši no Lietuvas, visi teica daudz skaistu vārdu. Tas galvenais, ko es novēlētu tiem, kas ir šeit un kas varbūt vēlas pieteikties šai programmai, ir tas, ka tev tādā veidā tiek uzticēts amats, kur jāstrādā ar to, kas ir visdārgākais, kas pieder cilvēkam, tas ir, ar bērniem. Ir jāattiecas pret to nopietni. Ja to nespēj saprast, tad nav tāpat vien jāpiesakās. Nav jāaplaudē par to, ka tie ir skaisti vārdi, bet drīzāk jāieklaušās tajos. Būtiski ir būt nobriedušiem savā domāšanā, nevis spēlēt ar uguni. Tiešām jāsaprot, kas mums iedots. Ja man iedotu miljonu, tas nebūtu tik vērts, cik viena klase.»

Linda Beķere, vēstures skolotāja ar viena gada pieredzi pie skolotājas galda:

«Man gribētos, lai es spētu, mācētu un varētu iedvesmot ja ne visu klasi, tad vismaz pāris jauniešu. Tas, šķiet, ir labākais, ko es varu darīt pasaules labā, ja būs vismaz viens jauniešs, kurš darīs to, ko viņš gribēs. Es atzīstu, ka šobrīd neesmu atteikusies

savā dzīvē no kaut kā ļoti nozīmīga, lai nožēlotu savu izvēli, jo te es iegūstu ļoti, ļoti daudz.»

Mārtiņš Bērziņš, matemātikas skolotājs, kas spēlē ģitāru un snovo:

«Es gribētu parādīt un ļaut pamēģināt skolēniem izdarīt kaut ko reālu, piemēram, novadīt kādu projektu ar domu, ka tas nav tik grūti. Ja skolotājs ir līdzās un paskaidro, tad kaut ko paveikt ir pavisam viegli. Pēc tam katrs pats var iet tālāk un darīt dažādas lietas patstāvīgi. Tas man laikam tāds globāls mērķis.»

Edīte Millere, angļu valodas skolotāja, kas komunicē piecās valodās:

«Gribētos parādīt jauniešiem to, ka var uz lietām paskatīties vairāk nekā no viena skatu punkta, ka var uzdot daudz jautājumu un ka lietas var notikt citādāk. Vispārīgāk izsakoties – jāskatās uz lietām globālāk! Baidīju, bet ir jāpārvērtē nenoņemamie. Mēs nākam ar jaunu motivāciju, bet visi – gan skolas, gan skolotāji, gan skolēni – ir pieraduši pie inertās vides. Baidīju būt viesulim, ko var neizvērtēt tikai pozitīvi.»

Arnis Kleinbergs, vēstures skolotājs, kas netic, ka augstākā izglītība ir dabā noteikts likums:

«Nevar nepieņemt to, ko teica citi. Gribētos padarīt Latvijas izglītības sistēmu ne tik prognozējamu, ne tik inertu. Visur ir tāds apnikums, tāpēc arī citi, kas skatās no malas, to tā uztver un redz, ka nekas jauns nenotiek. Un bieži vien tā arī izrādās taisnība. Gribētos mēģināt šo attieksmi mainīt. Gribas izkustināt to sastingumu, kas ir iekšā visā, bet nekādā gadījumā neaizmirst par atbildību. Ja tu ielauz un izkustini to ledu, tad jāseko, kas notiek tālāk. Mainīt ne mainīšanas pēc, bet apzināties, ka tam visam būs sekas.»

Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centram 10 gadu jubileja!

Karīna OBORUNE

Šogad Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centrs (JSC) svin 10 gadu jubileju. Universitātes avīze «Alma Mater» uzaicināja uz sarunu LU JSC valdes priekšsēdētāju prof. Ruvinu Ferberu, lai iepazītos ar JSC izveidi, mērķiem, darbību un izpētes virzieniem, iesaistītajiem cilvēkiem un veiktajiem pētījumiem.

Par JSC izveidi

Ideja par LU JSC izveidi radās 1995. gada 25.–27. augustā, kad notika pirmā starptautiskā konference «Ebreji mainīgajā pasaulē». Šī starptautiskā konference notika Rīgā, un viens no konferences organizatoriem bija Latvijas Universitāte. Šajā starptautiskajā konferencē, kuru organizēja un vadīja **Hermanis Branovers, Ruvins Ferbers** un kurā lielu darbu ieguldīja **Gita Umanovska**, piedalījās vairāki pasaulē pazīstami pētnieki no ASV, Izraēlas un citām valstīm, kā arī Latvijas Universitātes pētnieki: **Aivars Stranga, Leo Dribins, Maija Kūle** un citi. 1997. gadā, kad notika otrā starptautiskā konference, **Hermanis Branovers** izteica priekšlikumu par JSC izveidi, un šim priekšlikumam bija liels atbalsts. Svarīga nozīme JSC izveidē ir toreizējam LU rektoram **Jurim Zaķim**.

Kā atzīst Ruvins Ferbers, 90. gados ideja par atsevišķa Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centra izveidi šķita diezgan pasveša. Taču LU vadība un konferences dalībnieki izjuta, ka šeit uz vietas ir potenciāls – pētnieki un pasniedzēji, kuru pētniecības lauks ir Latvijas ebreju vēsture (A. Stranga), kultūrvēsture (L. Dribins) un filozofija (M. Kūle, R. Kūlis, E. Freiberga).

LU Jūdaikas studiju centrs tika izveidots 1998. gada 15. jūnijā ar Ebreju kultūras memoriālā fonda (*Memorial Foundation for Jewish Culture*, Ņujorka, ASV) finansiālo atbalstu, lai īstenotu jūdaikas jautājumu izglītības programmas un zinātniskus pētījumus Latvijā, kā arī lai apvienotu un atbalstītu LU mācībspēku un studentu darbību jūdaikas studiju sfērā. LU JSC piešķīra telpas Raiņa bulvārī 19, Universitātes centrālās ēkas reprezentatīvajā daļā. Kopumā LU ir vairāki studiju centri, taču, kā atzīst LU rektors prof. Mārcis Auziņš, JSC ir viens no veiksmīgākajiem studiju centriem, kas ir veicis daudzus interesantus projektus. Līdzīgs studiju centrs pastāv arī Viļņas Universitātē, šo centru arī organizēja ar rektora iniciatīvu, tāpēc pirms LU JSC izveides pieredze tika ņemta no Viļņas Universitātes – kāda ir studiju centra organizācija un kā tika izveidota struktūra.

Šobrīd centrs funkcionē kā atsevišķa Universitātes struktūrvienība un ir administratīvi pakļauts LU rektoram. Centrā darbojas arī tā sauktie *double qualified* profesori un pasniedzēji, kas ir spējīgi veikt pētījumus vairākās nozarēs, piemēram, fizikā un filozofijā. Taču centrā darbojas arī patstāvīgi nodarbināta persona izpilddirektora amatā. Pirmā LU JSC izpilddirektore bija **Aina Antāne**. LU JSC ir arī centra valde, kas ir augstākā studiju centra institūcija, kuras priekšsēdētājs, jau sākot no centra dibināšanas, ir prof. **Ruvins Ferbers**, bet izpilddirektors

šobrīd ir **Valts Apinis**. Kopš centra izveides tajā darbojas LU Vēstures un filozofijas fakultātes prof. A. Stranga, kas ir valdes priekšsēdētāja vietnieks. JSC darbībā svarīga nozīme ir arī LU Vēstures un filozofijas fakultātes dekānam un Teoloģijas fakultātes dekānam, jo šīs fakultātes ir vistuvāk un arī šajās fakultātēs notiek pētnieciskā darbība, kas ir saistīta ar studiju centra darbību. LU JSC darbībā būtiska nozīme ir Ebreju kultūras memoriālajam fondam, Ebreju kopienai, Nīderlandes Karalistei, ASV un Izraēlas vēstniecībām.

JSC darbība

Centra mērķis ir veidot un īstenot jūdaikas jautājumu izglītības programmas un zinātniskus pētījumus Latvijā, kā arī apvienot un atbalstīt Latvijas Universitātes mācībspēku un studentu aktivitātes jūdaikas studiju sfērā. Centrs nodrošina studentiem, pētniekiem un citiem interesentiem iespēju akadēmiskā līmenī iegūt zināšanas ebreju vēsturē, filozofijā, valodā, kultūrā, reliģiskās domas jautājumos, kā arī organizē pētnieciskās un izglītības aktivitātes un sagatavo publikācijas par jūdaikas jautājumiem.

Viens no JSC darbības galvenajiem virzieniem ir sekmēt un iniciēt kursu par ebreju vēsturi, kultūrvēsturi un tradīcijām, filozofiju iekļaušanu dažādās LU akreditētās studiju programmās. Piemēram, LU Vēstures un filozofijas fakultātes prof. A. Stranga lasa studentiem lekciju kursu Baltijas ebreju vēsturē, tam ir liela piekrišana, tiek organizētas arī vairākas vieslekcijas, ko lasa pasniedzēji no Izraēlas, Krievijas, Beļģijas, Lielbritānijas u. c.

Otrs JSC darbības virziens ir pētījumi par ebreju vēsturi Latvijā no 16. gs. līdz mūsdienām, piemēram, projekts «Latvijas ebreju mutvārdu vēsture», projekts «Cilvēku vārdi: holokausta upuru Latvijā memoriālā saraksta sastādīšana», memoriālais pētījums «Ebreji Latvijā 1941–1945. Vārdi un likteņi».

Trešais darbības virziens ir sabiedrības izglītošana par Latvijas ebreju vēsturi, filozofiju, tradīcijām, piemēram, konferences, kuru mērķis ir veicināt un uzturēt labvēlīgu latviešu un ebreju attiecību attīstību ar precīzu pētnieciskās darbības un dažādu izglītojošo projektu palīdzību, piemēram, starptautiskās konferences «Holokausta izpētes problēmas Latvijā» un «Ebreji mainīgajā pasaulē».

Publikācijas

LU JSC ir izdevis piecus starptautisko konferenču «Ebreji mainīgajā pasaulē» zinātnisko rakstu krājumus (šobrīd top sestais), kā arī 2002. gadā prof. L. Dribina grāmatas «Ebreji Latvijā» otro papildināto izdevumu un prof. A. Strangas grāmatas «Ebreji un diktatūras Baltijā (1926–1940)» otro papildināto izdevumu.

Par JSC bibliotēku

LU JSC ir izveidojis arī savu bibliotēku, kurā var atrast grāmatas dažādās pasaules valodās par tādām tēmām kā ebreju reliģija, filozofija,

LU JSC valdes priekšsēdētājs
prof. Ruvins Ferbers

kultūrvēsture, valoda, tradīcijas utt. Bibliotēkas resursus izmanto ne tikai pasniedzēji un pētnieki, bet arī studenti, piemēram, meklējot nepieciešamo informāciju bakalaura un maģistra darbu izstrādes laikā. Ik gadu bibliotēkas krājums tiek papildināts.

Par memoriālo pētījumu «Ebreji Latvijā 1941–1945. Vārdi un likteņi»

Projekts tika izstrādāts 2001. gadā un prezentēts Latvijas Republikas toreizējai prezidentei Vairai Viķei-Freibergai, Latvijas Republikas Ārlietu ministrijai un vairākām starptautiskām organizācijām. 2002. gadā pētījums tika aizsākts kā Latvijas Universitātes JSC neatkarīgs projekts centra valdes priekšsēdētāja prof. Ruvina Ferbera vadībā un ar daudzu Latvijas, Izraēlas, Lielbritānijas un ASV iestāžu, organizāciju un privātpersonu atbalstu. Pētījumu rezultātā sastādīts un internetā (<http://names.lu.lv/>) pieejams visu 93 479 Latvijas ebreju saraksts kara priekšvakarā, kā arī pēc iespējas noskaidrots cilvēku liktenis holokausta laikā, plaši izmantojot Latvijas un ārzemju arhīvu un muzeju materiālus, vēsturnieku pētījumus, memuārus un citus avotus.

Kā pastāstīja prof. Ruvins Ferbers, 1940.–1941. gadā tika likvidēta Latvijas ebreju kopienas struktūra, bet 1941.–1943. gada holokausta laikā tika nogalināti vairāk nekā

Memoriālā pētījuma prezentācija «Ebreji Latvijā 1941–1945. Vārdi un likteņi»

70 000 ebreju. Masveidīgums un ātrums, ar kādu ebreju iedzīvotāji tika iznīcināti, veselu ģimeņu iznīdēšana noveda pie tā, ka praktiski nepalika neviens, kas šos cilvēkus varētu identificēt. Tādēļ projekta mērķis ir atrast un iemūžināt 1941.–1945. gadā bojā gājušo Latvijas ebreju vārdus, jo nevar pieminēt upurus, nepieminot viņu vārdus.

Kā secina R. Ferbers, darbs pie šī memoriālā pētījuma īstenošanas bija ļoti grūts, tas bija tiešām apjomīgs un milzīgs darbs, jo vajadzēja precizēt datus un meklēt informāciju. Pamatā pie pētījuma strādāja 3–4 cilvēki, bet palīdzību sniedza daudzi, tajā skaitā no ārzemēm. Informācija krājās vairāku gadu garumā un tika ievadīta datubāzē, kas ir starpposms, lai pēc iespējas pilnīgāk apzinātu un pieminētu upurus.

Projekts tika veidots trijos etapos – pirmajā etapā tika sastādīts ebreju saraksts kara priekšvakarā, bet otrajā – iespēju robežās izzināts un dokumentēts katra cilvēka liktenis, savukārt trešais etaps ir projekta noslēguma stadijā svarīgs aspekts – holokaustu pārdzīvojušo un viņu ģimeņu iespēja izpētīt sarakstu un sniegt drošu informāciju par savu tuvinieku likteni. Par pamatu tika ņemta 1935. gada tautu skaitīšana, un pēc tās datiem 4,8% jeb 93 479 bija ebreji, taču šie dati bija nepilnīgi un tika izmantotas arī dzimušo un mirušo liecības, mājasgrāmatas, Latvijas pases, Latvijas un ārzemju arhīvu un muzeju materiāli, pētnieku, novadpētnieku un Latvijas Republikas Vēsturnieku komisijas dati.

Rezultātā šodien ir apzināti apmēram 43 000 cilvēku likteņi – tie, kas bija deportēti, nogalināti, izdarījuši pašnāvību, evakuējušies uz PSRS, atradušies geto, slēpušies vai tika slēpti,

Personālijas

Hermanis Branovers – viens no JSC izveides iniciatoriem, strādājis LU Fizikas institūtā, LZA ārzemju Goda loceklis, pazīstams fizikis ne tika Latvijā un Izraēlā, bet arī pasaulē, ir bijis izvirzīts Izraēlas prezidenta kandidātūrai. Viņa interešu lokā ir arī reliģija un filozofija un ar to saistītu pētījumu veikšana, kā arī izdevniecības *Šamir* vadīšana (tā izdod grāmatas par ebreju tradīcijām visā pasaulē), ikgadējās starptautiskās konferences «Ebreji mainīgajā pasaulē» organizētājs un zinātniskā krājuma «Ebreji mainīgajā pasaulē» redaktors.

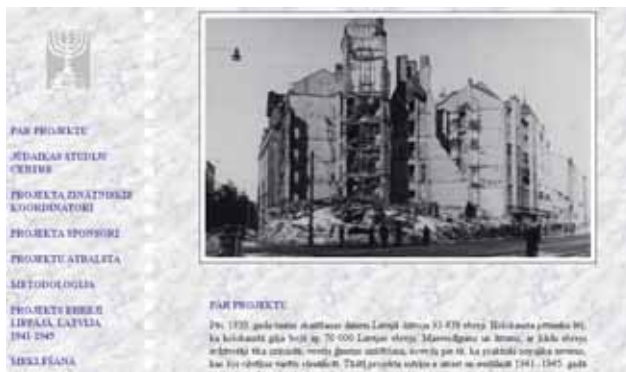
Ruvins Ferbers – viens no JSC izveides iniciatoriem, LU Fizikas un matemātikas fakultātes Eksperimentālās fizikas katedras profesors, LZA īstenais loceklis, Jūdaiķas studiju centra valdes priekšsēdētājs, starptautisko konferenču «Ebreji mainīgajā pasaulē» organizētājs un zinātniskā krājuma «Ebreji mainīgajā pasaulē» redaktors.

Gita Umanovska – Rīgas ebreju kopienas izpilddirektore, ikgadējās starptautiskās konferences «Ebreji mainīgajā pasaulē» organizētāja, Rīgas ebreju kopienas centra *Alef* izglītojošo programmu koordinatore.

Aina Antāne – pirmā JSC izpilddirektore, pētījumu profils ir cilvēktiesību aizsardzība, ir bijusi LU Juridiskās fakultātes Cilvēktiesību institūta pētniece.

Valts Apinis – teoloģijas maģistrs, studē doktorantūrā, šobrīd LU JSC izpilddirektors.

Eva Sinkeviča – teoloģijas maģistre, mācās doktorantūrā, veic vairākus pētījumus par ebreju filozofiju.

Interneta mājaslapā <http://names.lu.lv/> pieejams visu 93 479 Latvijas ebreju saraksts kara priekšvakarā

dienējuši Sarkanajā armijā, atradušies koncentrācijas nometnē, strādājuši kūdras rakšanas darbos vai izdzīvojuši, tādējādi šī datubāze ir arī ļoti vērtīga vēsturniekiem.

Projektu atbalstīja *Jad Vašem* – holokausta upuru un varoņu nacionālā memoriāla darbinieki Jeruzalemē, Darba grupa starptautiskai sadarbībai holokausta izglītībā, piemīnā un pētniecībā, ASV vēstniecība Latvijā, LU, Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padome un citas organizācijas un cilvēki. Ar šo etapu projekts vēl nav pabeigts, ir nolūks vērsties pie visiem ebrejiem Latvijā un pasaulē ar lūgumu sniegt informāciju, lai padarītu datubāzi pilnīgāku.

Tādējādi pētījums turpinās un vēstules vai e-pasti nāk no dažādām pasaules valstīm. Nāk arī pateicības vēstules par pētījuma īstenošanu. Piemēram, viena no vēstulju autorēm **Silvija Zemīte** (no Kanādas) par memoriālo pētījumu «Ebreji Latvijā 1941–1945. Vārdi un likteņi» raksta: «Grūti atrast vārdus, lai pienācīgi novērtētu gan projekta ideju, gan to milzīgo darbu, ko esat paveikuši un kas vēl jāpaveic. Vēl grūtāk izteikt to emocionālo sajukumu, ko šie vārdi rada tiem, kuri atrod šajos sarakstos savu radu, draugu vai paziņu vārdus, un es ceru, ka būs arī kādi citu tautību cilvēki, kurus tie uzrunās.»

Par memoriālo pētījumu un datubāzi tiek informēti cilvēki ne tikai Latvijā, bet arī Izraēlā, piemēram, *Reunion Day* laikā,

kad sapulcējas visi Latvijas ebreji, kas dzīvo pasaulē (līdzīgi kā pasaules latviešu pulcēšanās Latvijā). Informatīvi pasākumi notikuši arī ASV (*Latvian Jewish Survivors*) un ir paredzēti arī turpmāk.

Kā atzina Ruvins Ferbers, šī memoriālā pētījuma veikšana ir priekšzīmīgs solis LU JSC 10 gadu darbības atzīmēšanai un jaunu pētījumu aizsākšanai nākotnē.

THE 10TH BIRTHDAY OF THE CENTRE FOR JUDAIC STUDIES

This year, the Centre for Judaic Studies of the University of Latvia celebrates its 10th birthday.

The centre prepares and implements study programmes on Judaic matters and carries out the relevant research. It also supports the University students and teaching staff in their activities related to Judaic studies.

The centre provides students, scholars, and other interested people with an opportunity to acquire academic knowledge on Jewish history, philosophy, culture, religion, and Hebrew. The centre prepares for publication articles on Judaic matters and organises the study activities. The University newspaper *Alma Mater* talked to Prof. Ruvins Ferber, the Head of the Centre for Judaic Studies, about its activities, research directions, completed research, and the staff. The article also looks at the results of the memorial research «Jews in Latvia 1941–1945. Names and destinies.» (Further information at <http://names.lu.lv>)

Programmai «Uzturzinātne» pirmais izlaidums!

Anna RADZOBE

2003.–2005. gadā pēc Medicīnas izglītības un zinātniskās izpētes atbalsta fonda iniciatīvas tika izstrādāta akadēmiskā starpaugstskolu maģistra studiju programma «Uzturzinātne». Šogad šo programmu absolvē pirmie 20 uztura speciālisti.

Programmu izstrādājuši Latvijas Universitātes (LU) Ķīmijas fakultātes, Bioloģijas fakultātes un Medicīnas fakultātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) Pārtikas tehnoloģijas fakultātes un Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) mācībaspēki. No 2005. gada 1. oktobra līdz 2008. gada 31. jūlijam ar Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu tika izstrādāti studiju programmas «Uzturzinātne» moduļi, kas ietver dabaszinātnes un tehnoloģijas.

Starpaugstskolu maģistra studiju programma veidota kā integrēta studiju programma, aptverot fizioloģiskos un bioķīmiskos aspektus, medicīnas zinātnes nozares un uztura mīļdarbību, pārtikas un uztura politiku un pārtikas ražošanu un drošumu. Studiju programma sagatavo kvalificētus speciālistus uzturzinātnes jomā, viņi pārzina uzturzinātnes teoriju un spēj to izmantot zinātniskos pētījumos un uztura jautājumu praktiskā risināšanā.

Latvijas Augstākās izglītības programmu akreditācijas komisija 2008. gada 20. februārī pieņēma lēmumu akreditēt programmu uz maksimālo termiņu (6 gadiem), dodot tiesības augstskolām īstenot šo programmu un absolventiem piešķirt Veselības maģistra grādu uzturzinātnē.

Programmu, sākot ar 2006./2007. akadēmisko gadu, īsteno LU, LLU un RSU saskaņā ar 2004. gada 29. novembrī noslēgto sadarbības līgumu. Līdz 2006. gadam Latvijas augstskolās maģistra grāda ieguve akadēmiskajās studijās «Uzturzinātnē» nebija iespējama. Šāda līmeņa izglītību studenti varēja iegūt tikai ārzemēs.

Akadēmiskās starpaugstskolu maģistra studiju programmas «Uzturzinātnē» īstenošanā iesaistītajām Latvijas augstskolām (LLU, LU un RSU) ir piešķirts vienāds skaits budžeta vietu (katra augstskola uzņem 10 studentus).

Studiju programmas «Uzturzinātnē» aktualitāte un vieta Latvijas izglītības sistēmā

Maģistra studiju programmas «Uzturzinātnē» aktualitāti un nozīmību nosaka pēdējos gadu desmitos vērojamās negatīvās iedzīvotāju veselības attīstības tendences. Latvijas iedzīvotāju veselības rādītāji daudzējādā ziņā ir vieni no sliktākajiem Eiropā, pieaug iedzīvotāju skaits, kuri sirgst ar nesabalansēta un neveselīga uztura izraisītām slimībām, jauniešu vidū parādās ēšanas traucējumu izraisītas slimības utt. Šīs tendences ir radījušas nepieciešamību risināt uztura jautājumus zinātniski un starptautiskā līmenī, izmantojot teorētiskās un praktiskās zināšanas dažādās ar uzturzinātnei saistītās jomās (pārtikas un uztura politika, pārtikas produktu ražošana, pārtikas mikrobioloģija, pārtikas ķīmija, medicīniskā uztura terapija, sabiedrības veselība, ēdināšana dažāda vecuma cilvēkiem un dažāda tipa uzņēmumos u. c.).

Tāpēc programmas «Uzturzinātnē» stratēģiskais mērķis ir sagatavot speciālistus sabiedrības veselības nostiprināšanai. Šiem speciālistiem jāpārzina uzturzinātnes teorija un jāspēj to izmantot zinātniskos pētījumos un uztura jautājumu praktiskā risināšanā saskaņā ar Eiropas Savienības un Pasaules Veselības organizācijas galvenajām stratēģiskajām tendencēm un Latvijas Republikas Veselības ministrijas izstrādātajām pamatnostādņiem un rīcības plānu «Veselīgs uzturs Latvijai 2003–2013».

Programmas «Uzturzinātnē» pamatstruktūra, ilgums, raksturojums un praktiskā īstenošana

Akadēmiskās studiju programmas ilgums ir 4 semestri pilna laika studijās (nākotnē ir iespējams arī citāds studiju ilgums – 5 semestri nepilna laika klātienes studijās un 6 semestri nepilna laika neklātienes studijās).

Maģistra studiju programmu veido A daļas kursi un B daļas izvēles kursi, kursa darbs un maģistra darbs. Maģistra studiju programmas kopējais apjoms ir 80 kredītpunkti.

Nesabalansēts uzturs var izraisīt nopietnas saslimšanas

Kā jau visās studiju programmās, arī «Uzturzinātnē» ir jānoklausās visi A un izvēlētie B daļas kursi, sekmīgi jānokārto eksāmeni, jāpagatavo un jāaizstāv studiju priekšmetos paredzētie patstāvīgie darbi, kursa darbs un maģistra darbs.

Programmas **A daļā ir apkopoti 7 moduļi**, kas savukārt sastāv no atsevišķiem studiju kursiem atbilstoši moduļu tematikai. A daļas moduļu kursi dod iespēju maģistrantiem iegūt teorētiskās pamatzināšanas, metodoloģiskās un zinātniski pētnieciskā darba iemaņas uzturzinātnē, pārtikas zinātnē un veselības zinātnē.

B daļas izvēles kursi dod iespēju maģistrantiem ar atšķirīgām iepriekšējām zināšanām apgūt zināšanas, kas nepieciešamas pilnvērtīgām A moduļos ietvertu pamatkursu studijām. B daļā ir ietverti arī kursi, kas nodrošina pamatpriekšmetu dziļāku apguvi. Šos kursus maģistrants izvēlas atbilstoši profesionālajām interesēm un saistībā ar izvēlēto maģistra darba tēmu.

Studiju kursu īstenošanā piedalās 40 Latvijas augstskolu docētāji, no kuriem aptuveni 90% ir zinātņu doktori.

Programmā «Uzturzinātnē» tiek uzņemti speciālisti ar augstāko profesionālo izglītību, bakalaura vai maģistra grādu medicīnā vai zobārstniecībā, pārtikas ķīmijā, bioloģijā, ķīmijā, vides zinātnēs, veselības zinātnēs (māksliniecībā, sabiedrības veselības zinātnēs, ergoterapijā, fizioterapijā, rehabilitoloģijā), farmācijā, pārtikas ķīmijā, bioķīmijā, pārtikas zinātnē un pārtikas zinātnē, sporta pedagogijā un veselības izglītībā, veterinārmedicīnā un citās radniecīgās nozarēs.

Programmas mērķauditorija ir valsts pārvaldes institūciju (Zemkopības ministrijas,

Starpaugstskolu studiju programmas «Uzturzinātnē» direktore, LU Ķīmijas fakultātes Pārtikas ķīmijas centra vadītāja asoc. profesore Ida Jākobsone

Inga Šmate (Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta direktore)

Uzturzinātņu maģistra grāds paver plašas iespējas jaunajiem speciālistiem lietot savas zināšanas gan politikas veidošanas jomā, strādājot valsts pārvaldes iestādēs, gan strādājot par uztura speciālistiem sabiedrības veselības nozarēs. Veselības ministrijā šobrīd strādā divi uzturzinātņu maģistri, kuri ar savām zināšanām sniedz lielu ieguldījumu normatīvo dokumentu projektu izstrādē. Uzturzinātne nepieciešama arī darbam pašvaldību iestādēs, izglītības un ārstniecības iestādēs, lai konsultētu mērķgrupas par veselīgu uzturu un izstrādātu individuālas ēdienkartes cilvēkiem ar veselības problēmām.

Ilze Straume (studiju programmas «Uzturzinātne» absolvente, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas nodaļas vadītāja)

Strādājot Veselības ministrijā, mans darbs ir cieši saistīts ar uztura politikas izstrādi Latvijā. Uztura politikas izstrāde un ieviešana var tieši ietekmēt sabiedrības veselību un galvenos ar uzturu saistītos novēršamos riska faktorus – tāds kā nesabalansēts uzturs, aptaukošanās, paaugstināts holesterīna līmenis asinīs, paaugstināts asinsspiediens. Šie faktori veicina saslimšanu ar neinfekcijas slimībām, tādēļ maģistra darbā izvēlējos analizēt pamatnostādnes «Veselīgs uzturs (2003.–2013.)» un to realizāciju līdz 2008. gadam, kā arī izvērtēt uztura politikas īstenošanu Latvijā.

Agita Ādamsons (studiju programmas «Uzturzinātne» absolvente, no 2002. līdz 2008. gadam SIA «Rīgas piensaimnieks» kvalitātes vadītāja)

Ja uztura speciālists ir pārtikas ražošanas uzņēmuma darbinieks, ieguvēji būs visi – gan sabiedrība kopumā, gan ražotājs, gan patērētājs. Izglītots darbinieks var izvērtēt vajadzības un sabalansēt sastāvdaļas, mākot to zinātniski pamatot. Mācību laikā iegūtās zināšanas iespējams izmantot jaunu pārtikas produktu izstrādē, kas saistīta gan ar produktu papildināšanu ar veselīgām sastāvdaļām (šķiedrvielas, vitamīni u. c.), gan kādas konkrētas, piemēram, alerģiju izraisošas, vielas izņemšanu no produkta.

Inga Širina (studiju programmas «Uzturzinātne» 2. kursa maģistrantūras studente)

Turpināju mācības šajā maģistru programmā pēc uztura speciālista bakalaura grāda iegūšanas Rīgas Stradiņa universitātē. Kaut arī daži studiju priekšmeti ir ļoti līdzīgi bakalaura studiju programmai esošajiem, tomēr tos pasniedz citi pasniedzēji no citiem skatpunktiem, kas ļauj nostiprināt zināšanas. Tā kā pati strādāju ciešā saistībā ar savu profesiju, maģistra programma palīdz noskaidrot daudzus jautājumus, kas rodas praksē. Citādāk arī tiek uztverta studiju priekšmetu viela, jo ir jau izveidojies kopējais priekšstats un savs viedoklis par uzturu un ar to saistītām lietām. Ir arī lieliska iespēja vairākus studiju priekšmetus izvēlēties pašam. Studiju programmu ļoti veiksmīgi var arī apvienot ar darbu.

Starpaugstskolu maģistra studiju programmas «Uzturzinātne» maģistra darbu aizstāvēšana (LU Ķīmijas fakultātē).

Veselības ministrijas, Labklājības ministrijas, Vides ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Bērnu un ģimenes lietu ministrijas) un to pārraudzībā esošo iestāžu darbinieki, pārtikas rūpniecībā un tirgvedībā nodarbinātās personas; izglītības un dažādu nozaru veselības aprūpes speciālisti; patērētāju tiesību aizsardzības aktivisti; dažādu nozaru speciālisti, kuru zinātniskās intereses ir saistītas ar uzturzinātni un pārtikas zinātne.

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes, LU Ķīmijas fakultātes un LU Medicīnas fakultātes mācībspēki realizē pamatpriekšmetu moduļos «Pārtikas un uzturvielu ķīmija», «Cilvēka fizioloģija un uzturs», «Klīniskā uzturzinātne», «Sabiedrības veselība un epidemioloģija» ietvertos studiju kursus, kā arī moduļiem pakārtotos izvēles kursus. Šo kursu apguve atbilst 41 kredītpunktam. **Latvijas Lauksaimniecības universitātes** Pārtikas tehnoloģijas fakultātes Pārtikas tehnoloģijas katedras un Uztura katedras mācībspēki īsteno moduli «Pārtikas produktu ražošanas pamati» ietvertos studiju kursus un modulim pakārtotos izvēles kursus. Šo kursu apguve atbilst 13 kredītpunktiem. Savukārt **Rīgas Stradiņa universitātes** mācībspēki īsteno pamatpriekšmetu moduļos «Uzturs un uzturpolitika» un «Uzturs cilvēka mūža laikā» ietvertos studiju kursus un šiem moduļiem pakārtotos izvēles kursus, kuru apjoms atbilst 25 kredītpunktiem. Programma tiek īstenota visās sadarbības augstskolās saskaņā ar studiju plānu un uz programmā iesaistīto augstskolu materiāltehniskās bāzes.

Programmas kvalitātes nodrošināšana

Maģistra studiju programma «Uzturzinātne» daļēji tika izstrādāta ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts budžeta atbalstu. Laikā no 2005. gada 1. oktobra līdz 2008. gada 31. jūlijam tika īstenots projekts «Dabaszinātņu un tehnoloģiju ietilpīgo moduļu izstrāde Latvijas starpaugstskolu maģistru studiju programmai uzturzinātne» (LU reģistrācijas Nr. ESS 2005/8, projekta vadītāja ir programmas «Uzturzinātne» direktore LU asoc. profesore **Ida Jākobsons**), kura ietvaros augstskolu mācībspēki sagatavoja un aktualizēja 16 dabaszinātnes un tehnoloģijas ietilpīgos programmas kursus, kas ir pieejami e-vidē un iespējama veidā. 10 kursi ir sagatavoti angļu valodā,

lai sekmētu sadarbības iespējas starptautiskās konferencēs un piedalītos studentu apmaiņās, lai veidotu konkurētspējīgu un starptautiski atzītu Latvijas uzturzinātnieku skolu.

Pirmie maģistra studiju programmas «Uzturzinātne» absolventi

Maģistrantūrā pirms 2 gadiem studijas valsts finansētājās budžeta vietās uzsāka dažādu valsts pārvaldes institūciju (Veselības ministrijas, Zemkopības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas u. c.) un to pārraudzībā esošo iestāžu darbinieki, nozaru speciālisti, kuriem ir jāpārzina uzturzinātnes teorija un jāspēj to izmantot zinātniskos pētījumos un uztura jautājumu praktiskā risināšanā.

Šogad maģistra studiju programmu «Uzturzinātne» absolvē pirmie 20 uztura speciālisti. Viņi ir apguvuši septiņus pamatpriekšmetu moduljus (Pārtikas un uzturvielu ķīmija, Cilvēka fizioloģija un uzturs, Uzturs un uzturpolitika, Sabiedrības veselība un epidemioloģija, Uzturs cilvēka mūža laikā, Klīniskā uzturzinātne, Pārtikas produktu ražošanas pamati) un tiem atbilstošas tematikas izvēles kursus. Viņi ir izstrādājuši un Starpaugstskolu pārbaudījumu komisijai prezentējuši savus maģistra darbus par sabiedrības veselības un uztura problēmām, parādot sevi kā kompleksi domājošus speciālistus, kuri izprot, ka uzturam ir ārkārtīgi liela nozīme daudzu hronisku un akūtu slimību profilaksē un arī ārstēšanā. Viņi spēs sniegt konsultācijas par veselīgu uzturu visā cilvēka dzīves laikā un domās par jaunu un veselīgu pārtikas produktu izstrādi pārtikas ražošanas uzņēmumos, kā arī spēs veikt zinātniski pētniecisko darbu šajā virzienā un iesaistīties likumdošanas aktu izstrādē un pilnveidošanā.

Gaļina Zvaigzne (studiju programmas «Uzturzinātne» 2. kursa maģistrantūras studente, strādājusi a/s «Guta» par galveno tehnoloģi, *Baltic Juice Terminal* vadošā speciāliste)

Es nevienu brīdi nenožēloju, ka studēju tik interesantā un ikvienam no mums vajadzīgā Uzturzinātnes programmā. Mācoties šeit, mēs katru nodarbību esam kā citā pasaulē, kur var

uzzināt ļoti daudz jauna un noderīga – kas notiek cilvēka organismā ar uzņemto pārtiku; kas ir ēšanas plāns; kā kombinēt dažādas produktu grupas; kā tradicionālus ēdienus padarīt veselīgus; kā novērst veselības traucējumus, kas saistīti ar nepareiziem ēšanas paradumiem. Šī ir iespēja izglītoties uztura jautājumos, lai pēc tam mācītu bērniem pareizus ēšanas ieradumus, palīdzētu līdz cilvēkiem izvēlēties pareizu diētu un sastādīt ēdienkarti. Pārtikas ražotājiem tā ir iespēja zinātniski izvērtēt tos pārtikas produktus, kurus viņi piedāvā patērētājiem.

Inta Māra Rubana (Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas profesore, studiju kursa «Uzturs fiziskā un garīgā slodzē» vadītāja)

Maģistra programma «Uzturzinātne» ir ļoti nozīmīga Latvijas zinātnei un praksei ar uzturu saistītās jomās. Programma ir vispusīga, tās īstenošanas rezultātā sagaidāmi izglītoti speciālisti – līderi vairākās darbības jomās: pēt-

niecībā, izglītošanā un konsultēšanā, pārtikas ražošanā un uztura politikas veidošanā. Manuprāt, Latvijā šobrīd ļoti nepieciešami gan pētījumi, gan plašs izglītošanas darbs par uztura ietekmi uz veselību, augšanu un attīstību, nozīmi hronisko slimību profilaksē, fizisko un garīgo darbību uzturēšanā. Par nepietiekamu informācijas līmeni liecina cilvēku nekritiska pakļaušanās reklāmu ietekmei, pievēršanās dažādām modes diētām, haotiska dažādu uztura bagātinātāju izmantošana, ikdienas uztura izvēle par labu ātrajām uzkodām un citiem mazvērtīgiem uzturlīdzekļiem. Maz informācijas ir par uztura nozīmi cilvēka kognitīvo spēju attīstībā, ietekmi uz intelektuālo attīstību, garastāvokli un tāpēc arī uz uzvedību. Iespējams, ka lielāka izpratne šajos jautājumos tiks rūpīgāk pārdomāt bērnu ēdināšanu ģimenēs un izglītības iestādēs.

Rolands Verhe (Ģentes Universitātes (Beļģija) profesors, starptautiskais eksperts Augstākās izglītības novērtēšanas komisijā)

Latvijā īstenojamajai starpaugstskolu maģistra studiju programmai «Uzturzinātne» ir visi nepieciešamie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji un labas perspektīvas nākotnē, lai Latvijā nodrošinātu maģistra studijas uzturzinātnē.

Programmu 2008. gada janvārī rekomendēju akreditēt uz maksimālo termiņu – 6 gadiem. Tā kā Latvijas iedzīvotāju veselības rādītāji daudzējādā ziņā ir vieni no sliktākajiem Eiropā un Latvijā trūkst augsti kvalificētu uztura speciālistu, bet programmas stratēģiskais mērķis ir nodrošināt Latvijā ar Eiropas un starptautiskā līmeņa speciālistiem uzturzinātnē, atbildīgajām ministrijām (Izglītības un zinātnes ministrijai, Veselības ministrijai un Zemkopības ministrijai) būtu jānodrošina budžeta finansējums šādu speciālistu sagatavošanai.

THE FIRST GRADUATES IN NUTRITIONAL SCIENCE

The academic interuniversity Master's programme «Nutritional Science» was devised between 2003–2005 on the initiative of the Fund for Support of Medical Education and Research. The need for such programme was determined by the negative health development trends of the Latvia's population. This year, first 20 nutritionists graduated from the programme.

The programme was devised by the teaching staff from the Faculty of Chemistry, Faculty of Biology, and Faculty of Medicine of the University of Latvia, from the Faculty of Food Technology of Latvian University of Agriculture, and from the Rīga Stradiņš University. From 1st October 2005 to 31st July 2008, with the help of the finance of the European Social Fund, the modules of the study programme, comprising food science, nutrition, and technology, were elaborated. The involved universities have an equal number of state-financed study slots – each university enrolls 10 students. The programme prepares expert nutritionists that are capable of research and practical solving of nutrition issues.

L'ORÉAL stipendijas ieguvējas 2008. gadā. No kreisās: Ilze Aulika, Jolanta Pupure un Tatjana Voronkova

Vai grūti būt sievietei zinātnē?

Karīna OBORUNE

L'ORÉAL stipendija «Sievietēm zinātnē» (*For Women in Science*) tika izveidota sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu, lai atbalstītu sievietes zinātnē Latvijā. Šogad šo stipendiju saņēma divas Latvijas Universitātes (LU) jaunās speciālistes – dabaszinātņu maģistre fizikā ILZE AULIKA un dabaszinātņu maģistre bioloģijā JOLANTA PUPURE.

Starptautiskajai programmai «Sievietēm zinātnē» – 10 gadu

1998. gadā dibinātā L'ORÉAL–UNESCO balva «Sievietēm zinātnē» ir pirmais starptautiskais apbalvojums, kas paredzēts tieši zinātniecēm. Šodien programma «Sievietēm zinātnē» ir kļuvusi par vienu no plašākajām zinātnieču atbalsta programmām pasaulē. Jau desmit gadus L'ORÉAL un UNESCO apvieno pūles šajās unikālajās partnerattiecībās ne tikai pastāvošās nevienlīdzības novēršanai, bet arī lai pievērstu sabiedrības uzmanību zinātniecēm – balvu un stipendiju «Sievietēm zinātnē» saņēmējām –, parādītu viņas kā īstus, reālus neatlaidības un veiksmes piemērus nākamajām zinātnieču paaudzēm.

L'ORÉAL Baltic ģenerāldirektors **Eriks Delamars** (*Eric Delamare*) informēja, ka jau četrus gadus sekmīgi tiek īstenots projekts, kas balstīts uz L'ORÉAL–UNESCO un Latvijas Zinātņu akadēmijas partnerattiecībām. Viņš norādīja, ka Latvija bija viena no pirmajām valstīm, kur šādas stipendijas tika izveidotas, un noder par paraugu daudzām citām valstīm. «Jau kopš dibināšanas L'ORÉAL ir vienmēr ar aizrautību

darbojies zinātniskās pētniecības jomā, un 55% no uzņēmuma pētniekiem ir sievietes, tas ir ļoti labs rādītājs. Taču sievietes ir tikai 27% no visas pasaules pētniekiem un mazāk par 5% no laboratoriju vadītājiem. Savukārt Latvijā sieviešu proporcija zinātniskās pētniecības jomā ir daudz labāka nekā vairākumā Eiropas valstu. Kaut gan, ja sieviešu proporcija zinātnes jomā ir ievērojama, kā tas ir, piemēram, Latvijā, tikai nelielai daļai izdodas iegūt tajā nozīmīgus amatus un ieņemt nozīmīgu vietu zinātnes sabiedrībā», teica E. Delamars. Viņš izteica cerību, ka stipendiātes būs paraugs, pozitīvs piemērs simtiem meiteņu, kuras varbūt uz šodien domā, ka veiksmīga zinātnieka karjera ir pieejama tikai vīriešiem. «Ir jāiedrošina sievietes padarīt zinātnisko darbu ne tikai par patiesu aizraušanos, bet arī par reālu karjeru,» uzskata E. Delamars.

Projekta L'ORÉAL stipendija «Sievietēm zinātnē» koordinatore **Estere Braķe** pastāstīja, ka galvenais stipendijas uzdevums ir palīdzēt Latvijas zinātniecēm tikt pamanītām, uzklaustām un novērtētām ne tikai zinātnieku vidū, bet arī daudz plašākā sabiedrībā, piemēram, ar plašsaziņas līdzekļu palīdzību. «Par spēcīgu pozitīvu impulsu stipendijas iedibināšanā bija toreizējās Latvijas Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas dalība starptautisko balvu «Sievietēm zinātnē» pasniegšanas ceremonijā 2004. gada 11. martā UNESCO galvenajā mītnē Parīzē, kur viņa kā goda viesiņa teica iedvesmojošu runu par sieviešu lomu zinātnē,» atzina E. Braķe.

Stipendiāšu vidū arī LU zinātnieces

2005. gadā tika saņemti 19 pieteikumi un stipendija tika piešķirta LU Medicīnas fakultātes habilitētai doktorei bioloģijā Rutai Muceniei, Aijai Linē un Annai Zajakinai. 2006. gadā

pieteikumu skaits palielinājās līdz 24 un stipendija tika piešķirta *Dr. pharm.* Maijai Dambrovai, *Dr. chem.* Mārai Plotniecei un LU Polimēru mehānikas institūta pētniecības asistentei *Mg. phys.* Oļesjai Starkovai. 2007. gadā saņemti 25 pieteikumi, bet stipendija tika piešķirta *Dr. chem.* Aivai Plotniecei, LU Medicīnas fakultātes Farmakoloģijas docētāju grupas lektorei *Dr. med.* Baibai Jansonei un LU Cietvielu fizikas institūta pētniecības asistentei *Mg. phys.* Līgai Grīnbergai.

Šogad stipendijai pieteicās 34 Latvijas zinātnieces, tas ir rekordliels skaitlis gan projektā «Sievietēm zinātnē», gan arī zinātniekiem paredzētos konkursos Latvijā vispār. Ņemot vērā situāciju Latvijā, stipendiju piešķirēji vienojās šogad akcentēt atbalstu jauno zinātniecēm: divas stipendijas bija paredzētas disertācijas izstrādei un piešķirtas doktorantēm, kas nav vecākas par 33 gadiem. Trešā stipendija, kas paredzēta kā finansiāls atbalsts iecerēto zinātnisko pētījumu veikšanai, piešķirta zinātņu doktorei. Gada stipendijas summa ir 4000 latu katrai stipendiātei. Stipendija tika pasniegta *Dr. biol.* Tatjanai Voronkovai, LU Cietvielu fizikas institūta zinātniskai asistentei *Mg. sc. phys.* **Ilzei Aulikai** un LU Medicīnas fakultātes Farmakoloģijas katedras zinātniskai asistentei *Mg. sc.* **Jolanta Pupurei**.

Raksta autore vērsās pie zinātniecēm stipendiātēm, lai uzzinātu, vai viegli būt sievietei zinātniecei, kādu atbalstu sniedz L'ORÉAL stipendija, par veiktajiem pētījumiem un nākotnes plāniem.

– Sieviete zinātnē... Vai grūti tādai būt?

Jolanta Pupure: – Es personīgi neesmu saskārusies ar jebkāda veida diskrimināciju zinātnes jomā. Pasaulē lielākā daļa zinātnieku ir vīrieši, taču Latvijā ir tieši otrādi – ar nelielu pārsvaru ir sievietes. Sievietēm varbūt ir grūtāk tādā ziņā, ka daudz laika jāvelta arī ģimenei un bērnu audzināšanai, taču es pazīstu daudzas, kuras ir gan lieliskas sievas un mātes, gan labas zinātnieces. Manuprāt, panākumus dzīvē var gūt neatkarīgi no dzimuma, jāmek tikai labi plānot savu darbu, būt mērķtiecīgai un neatlaidīgai.

Ilze Aulika: – Nav grūti. Vai būtu jābūt? Nesaskatu būtisku nozīmi dzimumam profesijas izvēlē. Vai grūti būt stjuartam,

slimnieku kopējam vai sekretāram, ja esi vīrietis? Tās taču skaitās ļoti sievišķīgas profesijas, vai ne?! Bet tomēr vīrieši strādā šādus darbus. Kāpēc zinātnē cilvēkiem lielākā mērā asociējas ar vīrišķīgu darbu, tas man joprojām nav saprotams. Tie ir tādi ārkārtīgi veci stereotipi, kuri ar laiku izzudīs. Profesijas izvēli nosaka ne jau tikai dzimums, bet arī raksturs, intereses, talanti, aicinājums izpausties tādā jomā, kas visvairāk sasaucas ar cilvēka personību. Tas, protams, ir pēc optimistiskā scenārija. Bet bieži vien cilvēkam strādāšana līdzinās alkohola lietošanai un tam ir tāds pats mērķis: novērst uzmanību, aizmirsties un, galvenais, – noslēpties pašam no sevis. Tā ir diezgan izplatīta parādība visā pasaulē. Bet tas jau ir cits stāsts. Manuprāt, daļa Latvijas sabiedrības ir diezgan dezinformēta zinātnes jautājumos: to izbrīna, pat šokē, noved neizpratnē ne tikai tas, ka sieviete var būt, piemēram, kā manā gadījumā, fiziķe, bet arī tas, ka Latvijā vispār vēl ir zinātne un zinātnieki. Bet ir liels prieks, ka šī situācija uzlabojas.

– Kāda nozīme ir L'ORÉAL stipendijai jūsu dzīvē (materiālais atbalsts, morālais gandarījums utt.)?

Jolanta: – Pirmkārt, es un arī mana zinātniskā vadītāja prof. Vija Kluša nemaz necerējām un bijām pārsteigtas, ka esmu viena no L'ORÉAL stipendijas laureātēm šajā gadā. Pārsteigums, protams, ir patīkams, arī uzmanība no preses un daudzie draugu un paziņu apsveikumi. Prieks, ka mani novērtē kā jauno zinātnieci. Šī stipendija sniedz arī iedvesmu turpināt darbu zinātnē un, neskatoties uz inflāciju mūsu valstī, ir arī labs materiāls atbalsts.

Ilze: – Primārais – morālais gandarījums. Ir patīess prieks, ka tavš darbs tiek novērtēts ne tikai institūta, Universitātes, ārzmju sadarbības vai kādas konferences robežās, bet arī tiek apbalvots ar pasaulē pazīstamu stipendiju. Vēlos piebilst, ka, pateicoties UNESCO sadarbībā ar LZA uzsāktai L'ORÉAL stipendijas pasniegšanai Latvijā sievietēm zinātnē, sākās mediju interese par zinātnes un zinātnieku stāvokli Latvijā. Beidzot prese un televīzija informēja sabiedrību par to, ka zinātniski pētnieciskais darbs strauji noris dažādos Latvijas institūtos un universitātēs, ka esam pazīstami pasaulē, ir plaša sadarbība ar ārzmju institūtiem un universitātēm, ir jauna aparatūra un, pats galvenais, studenti, kuri izvēlējušies studēt dabaszinātnes, izstrādājot bakalaura, maģistra darbu un doktordarbu tepat, piemēram, Cietvielu fizikas institūtā, LU Fizikas un matemātikas fakultātē, LU Atomfizikas un spektroskopijas institūtā un daudzos citos institūtos un universitātēs Latvijā! Tas ir ļoti svarīgi, ka sabiedrība tagad par to tiek informēta, jo tas pamazām izkļiedēs daudzu gadu garumā cilvēku prātos iesakņojošos stereotipus par zinātni Latvijā un profesiju izvēli. Iespējams, tas pamudinās vairāk jauniešu izvēlēties studēt dabaszinātnes un strādāt šajā jomā.

– Jūs, Jolanta, esat LU Bioloģijas fakultātes absolvente, bet šobrīd veicat pētījumus Medicīnas fakultātē. Kā tas tā sanāca?

Jolanta: – Pēc vidusskolas beigšanas nevarēju īsti izšķirties, iet studēt bioloģiju vai medicīnu. Beigās aizgāju uz bioloģiju. Studiju laikā izvēlējos fizioloģijas novirzienu, gribēju strādāt sporta fizioloģijas jomā, jo sports man pašai ir arī sirdslieta, taču neko piemērotu šajā jomā Latvijā nespēju atrast. Maģistrantūras studiju laikā apmeklēju profesores Klušas lekcijas farmakoloģijā, un viņa man piedāvāja pievienoties savam kolektīvam un turpināt pētījumus farmakoloģijā. Tā nu esmu nonākusi Medicīnas fakultātē... laikam jau liktenis bija tā lēmis.

2007. gada stipendijas saņēmējas, no kreisās: Līga Grīnberga, LU Cietvielu fizikas institūta pētniecības asistente, fizikas doktorante; Baiba Jansone, LU Medicīnas fakultātes Farmakoloģijas docētāju grupas lektore, medicīnas doktore; Aiva Plotniece, Organiskās sintēzes institūta Membrānaktīvo savienojumu un β -diketonu laboratorijas vadošā pētniece, ķīmijas doktore

Mg. sc. Jolanta PUPURE

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātē 2004. gadā ieguvusi dabaszinātņu bakalaura, bet 2006. gadā – dabaszinātņu maģistra grādu bioloģijā. Kopš 2006. gada studē doktorantūrā LU Medicīnas fakultātē akademiķes Vijas Klušas vadībā. Strādājusi LU Medicīnas fakultātes

Farmakoloģijas katedrā par laboranti, vēlāk – par zinātnisko asistenti. Piedalījies daudzās zinātniskās konferencēs un semināros Latvijā un ārvalstīs; 5 zinātniskās publikācijas un 3 patenti. 2005. gada vasarā bijusi mācību praksē Vīnē, Austrijā, Vīnes Universitātes Bērnu un jauniešu kinikā (*Universität Klinik für Kinder und Jugendheilkunde*). 2006. gada rudenī bijusi mācību komandējumā Koimbras Universitātē Portugālē *Socrates/Erasmus* programmas ietvaros.

Mg. sc. Jolantai Pupurei piešķirta L'ORÉAL Latvijas stipendija «Sievietēm zinātnē» ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un LZA atbalstu projektam **«Uz mitohondrijiem mērķēto vielu pētījumi Parkinsona slimības modeli»**. Parkinsona slimību pieskaita pie neirodeģeneratīvām slimībām, ko raksturo smadzeņu šūnu jeb neironu funkciju traucējumi un bojāeja. Tā ir viena no izplatītākajām neirodeģeneratīvajām slimībām, kas izpaužas kā kustību un runas traucējumi galvenokārt vecāka gadagājuma cilvēkiem. Diemžēl šī slimība (kā arī citas neirodeģeneratīvās

slimības) vēl joprojām nav ārstējama un pašlaik pieejamās zāļu vielas spēj tikai nedaudz atvieglot un uzlabot pacientu dzīves kvalitāti (tikai uz ierobežotu laiku). Samērā nesen zinātnieki ir atklājuši, ka Parkinsona slimības pamatā ir mitohondriju bojājumi. Mitohondriji ir mazas šūnas apakšvienības struktūras, kas nodrošina šūnu ar enerģiju (tā saucamās šūnas spēkstacijas). Izrādās, ka mitohondriji ne tikai apgādā šūnu ar enerģiju, bet piedalās arī šūnas dalīšanās, vairošanās un bojāejas procesos. Projekta mērķis ir pētīt Latvijā sintezētas vielas, kas jau iepriekšējos pētījumos spējušas regulēt vai normalizēt procesus mitohondrijos Parkinsona slimības gadījumā. Līdzšinējās terapijas balstījās uz simptomiem, kas parādās, kad bojājumi jau zināmu laiku pastāvējuši un kad tos jau tikpat kā nav iespējams labot. Zinātnieku grupa, kurā darbojas J. Pupure, meklē vielas, kas spētu pasargāt mitohondrijus pārveidotāji vai normalizēt to funkcionēšanu, ja bojājums jau noticis. Šāda ārstēšanas pieeja vieš cerības, ka Parkinsona un citas neirodeģeneratīvas slimības būs iespējams ārstēt jau to sākumposmā.

Mg. sc. phys. Ilze AULIKA

Dabaszinātņu bakalaura un maģistra grādu fizikā ieguvusi Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē. Kopš 2000. gada un līdz šim brīdim strādā LU Cietvielu fizikas institūta Segnetoelektriku fizikas nodaļā par zinātnisko asistenti. Saņēmusi vairākas starptautiskas stipendijas un balvas. Strādājusi par laboranti un zinātnisko asistenti Vīnes Universitātes Eksperimentālās fizikas institūtā un Vīnes universitāšu atominstitūtā Austrijā, Mikroelektronikas laboratorijā Oulu Universitātē Somijā un Čehijas Republikas Zinātņu akadēmijas Fizikas institūtā Prāgā. 12 zinātniskās publikācijas. Piedalījies

14 starptautiskās un 8 vietējās zinātniskajās konferencēs.

Mg. sc. Ilzei Aulikai piešķirta L'ORÉAL Latvijas stipendija «Sievietēm zinātnē» ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu projektam **«Funkcionālu nanostrukturētu polāru kārtiņu veidošana un fizikālo īpašību pētījumi»**. Ilzes Aulikas doktordarba pamatā ir mūsdienu modernās tehnoloģijas, kas vērstas uz mazu materiālu pētījumiem. Tie ir nepieciešami, lai iegūtu samazinātas un vieglākas iekārtas. Lai iegūtu miniaturizētu aparāturu, ir jāizmanto maza izmēra materiāli, tāpēc ļoti plaši tiek pētītas un lietotas jaunas dažādu materiālu plānas kārtiņas. Plāna kārtiņa ir materiāla(-u) slānis(-ņi), kura biezums ir no simt līdz pat simttūkstoš reizēm mazāks nekā, piemēram, cilvēka mata diametrs (kas ir aptuveni desmitā daļa no milimetra: 0,1 mm). Šie lielumi jau ir salīdzināmi ar atomu izmēriem, kas savukārt ir miljons reiz mazāki par mata diametru. Plānās kārtiņas, kuras pēta Ilze Aulika, satur tikai dažus desmitus līdz simtus atomu slāņus! Materiāls, samazināts līdz mikro/nanoizmēriem, var uzrādīt pavisam citas fizikālas īpašības, salīdzinot ar tām, ko uzrāda liela izmēra materiāls (milimetra desmitdaļas un vairāk). Tas dod iespēju atklāt pavisam jaunas jau zināmu materiālu īpašības un unikāla lietojuma iespējas bioloģijā un

mikroelektronikā (sensori, aktuatori). Sensori jūt ārējās iedarbības – gaismu, temperatūru, deformāciju, spiedienu u. c. un pārvērš to elektriskā signālā (piemēram, mikrofoni un infrasarkanās kameras). Aktuatori turpretim, iedarbojoties elektriskajam laukam, veic mehānisku kustību. Pie tiem pieder piezoierīces, skaņas signalizatori un ultraskaņas pārveidotāji (piemēram, medicīniskā ultrasonogrāfija un tomogrāfija), un mikromotori (fotoaparātu objektīvu autofokuss, pulksteņi). Liela uzmanība tiek pievērsta videi un veselībai draudzīgu materiālu (piemēram, svinu nesaturošu materiālu) optiskajiem pētījumiem. Tie parāda, kā caurspīdīga un (vai) atstarojoša materiāla plāna kārtiņa, mijiedarbojoties ar gaismu, maina īpašības elektriskā lauka vai apgaismojuma iedarbības dēļ. Tas ir īpaši svarīgi lietojumiem optiskajās sakaru iekārtās (planārie viļņvadi) un optiskajos pārkļūjumos (fotohromās brilles, plānu saules bateriju elementi). Pētījums dos ieguldījumu un nākotnes perspektīvu videi un veselībai draudzīgu materiālu, piemēram, svinu nesaturošu plānu kārtiņu, izveidošanā, pētījumos un lietojumos, aizstājot pašreiz izmantotās svinu saturošas kārtiņas dažādās ierīcēs. Pētījums dos arī ieguldījumu miniaturizētu elektrisko ierīču izveidē (piemēram, mazāka izmēra un vieglāki portatīvie datori un mobilie tālruņi), saglabājot vai pat uzlabojot to darbības efektivitāti.

– Kā jūs vērtējat materiāltehnisko bāzi Latvijas Universitātē? Vai būtu jāveic kādas izmaiņas, lai palielinātu zinātnisko pētījumu veikšanas efektivitāti?

Ilze: – Materiāltehniskā bāze LU attīstās strauji, atsevišķas jaunās lietas ir pat labākas nekā kopumā citur pasaulē, tomēr vidējais līmenis joprojām atpaliek no vadošajām pasaules universitātēm, jo atjaunināšanās procesi sākušies nesen. Šobrīd materiālā bāze attīstās daudz dinamiskāk nekā cilvēku resursi. Piemēram, ļoti izplatīta problēma – nopērk jaunas, dārgas zinātniskās iekārtas, nerēķinoties ar tālākās ekspluatācijas izmaksām, piemēram, rezerves daļas, regulāra profilaktiskā apkope, apkalpes līgumi ar servisa organizācijām, telpu labiekārtošana, personāla apmācība kvalifikācijas paaugstināšanai un ilglaicīga piesaiste. Dažās vietās būtu nepieciešams papildu kvalificēts tehniskais personāls dažādu tehnisku problēmu risināšanai un tāpat tam atbilstošs finansējums.

Jolanta: – Latvijā varbūt arī nav tās labākās zinātniskās laboratorijas vai centri, taču mums ir dota iespēja, ko mēs arī izmantojam, – cīnīties par grantiem, kas ļautu iegādāties jaunu aparāturu un materiālus. Turklāt pastāv arī dažādas apmaiņas programmas ar ārzemju universitātēm un laboratorijas centriem, kur var aizbraukt un veikt savus pētījumus. Vienīgais, ko varētu vēlēties, ir vienots zinātniskais centrs, kur varētu strādāt gan farmakologi, gan ķīmiķi, gan biologi, jo man, piemēram, pašlaik sanāk veikt savus pētījumus trīs dažādās vietās.

– Izlasīju, ka zinātnieku grupa, kurā jūs, Jolanta, darbojaties, meklē vielas, kas spētu pasargāt mitohondrijus no bojājumiem vai normalizēt to funkcionēšanu, ja bojājums jau noticis. Līdz ar to varētu apturēt neironu bojāeju jau to sākumposmā, tas ir īpaši svarīgi Parkinsona slimības gadījumā. Pastāstiet, lūdzu, vairāk par savu pētījumu.

Jolanta: – Parkinsona slimība ir viena no izplatītākajām neirodeģeneratīvajām slimībām, kas izpaužas kā kustību un runas traucējumi galvenokārt vecāka gadagājuma cilvēkiem. Diemžēl šī slimība, kā arī citas neirodeģeneratīvās slimības ir neārstējama un pašlaik pieejamās zāļu vielas šīs slimības ārstēšanā spēj tikai nedaudz atvieglot un uzlabot pacientu dzīves kvalitāti. Zinātnieki visā pasaulē mēģina atrast veidu, kā izārstēt neirodeģeneratīvās saslimšanas no dažādiem aspektiem – pastiprinot šūnas antioksidatīvās spējas, samazinot patoloģisko proteīnu uzkrāšanos šūnās u. tml. Mēs, savukārt, mēģinām «glābt» mitohondrijus, kas ir vienas no galvenajām šūnas struktūras sastāvdaļām. Un kas to lai zina, varbūt tieši mūsu pieeja izrādīsies pareizā.

– Ilze, jūsu pētījums dos ieguldījumu, piemēram, mazāku un vieglāku portatīvo datoru un mobilo tālrunu modelēšanā. Pastāstiet, lūdzu, vairāk par jūsu veiktajiem pētījumiem un to nākotnes lietojumu.

Ilze: – Pētniecības pamatā ir optisko elektrisko īpašību pētījumi tādiem materiāliem, kurus jau izmanto un varētu izmantot kā sensorus un aktuatorus mikroelektromehāniskās sistēmās (MEMS), kā arī kā specifiskus pārklājumus optiskās sistēmās. Piemēram, pirmajā gadījumā viena no būtiskām MEMS problēmām ir viendabīgu plānu kārtiņu uzvešana uz dažādām pamatnēm un homogenitātes pētījumi. Viens no variantiem ir izmantot augstas izšķirtspējas skenējošo tuneļmikroskopu vai tuneļelektronmikroskopu, bet šajā gadījumā ir nepieciešama īpaša, komplicēta parauga sagatavošana, un eksperimenta gaitā paraugs tiek iznīcināts. Bet ir iespēja novērtēt plānu kārtiņu fizikālo īpašību izmaiņu parauga dziļumā, iedarbojoties

Lai pieteiktos L'ORÉAL stipendijai «Sievietēm zinātnē», pieteikumam jāietver šāda informācija un dokumenti:

- pieteikuma veidlapa,
- pretendentes CV latviešu un angļu valodā,
- izglītību un zinātnisko grādu apliecināšu dokumentu kopijas,
- pieteiktā pētnieciskā projekta apraksts vienam gadam latviešu valodā uz 1–2 lappusēm un angļu valodā uz vienas lappuses,
- zinātniskā vadītāja vai zinātniskās iestādes, kurā projekts tiek izstrādāts, rekomendācija,
- zinātnisko publikāciju saraksts un nozīmīgāko publikāciju kopijas.

Pieteikuma veidlapas var saņemt UNESCO LNK Sekretariātā Rīgā, Pils laukumā 4–206, tālr. 67325109, kā arī LNK mājaslapā www.unesco.lv.

Plašāku informāciju par L'ORÉAL stipendiju var iegūt pie stipendijas koordinatores Esteres Braķes, e-pasts: estere@latnet.lv.

uz to nedestruktīvi – pētot ar optiskām metodēm, ar polarizētu gaismu. Tiek pētītas kārtiņas, kas iegūtas ar dažādām metodēm, variējot temperatūru, kristalizēšanas procesus, lai novērtētu, kurā gadījumā kārtiņas īpašības nemainās tās dziļumā. Tas ir būtisks moments MEMS sistēmās, kuras pēc tam izmantos elektriskās ķēdēs dažādās elektroniskās iekārtās. Otrajā gadījumā, runājot par optiku, šīs kārtiņas var izmantot kā specifisku pārklājumu, lai pastiprinātu vai, tieši otrādi, pavājinātu kāda materiāla caurstarošanu vai atstarošanu (piemēram, fotohromie brīļļu pārklājumi). Tiek meklēti un pētīti arī jauni materiāli, kas būtu draudzīgāki videi un kas varētu aizstāt līdzšinējos, strādājot ar lielāku efektivitāti, izmantojot mazāk enerģijas.

– 2007. gadā jūs, Jolanta, saņēmt A/S «Grindeks» balvu kā labākā jaunā zinātniece, un kopumā jums jau ir četras publikācijas starptautiski atzītos zinātniskos žurnālos un jūs esat trīs patentu līdzautore. Kādi ir jūsu nākotnes plāni?

Jolanta: – Nākotnes plāni... grūti pateikt, ļoti tālu nākotnes plānu man pagaidām nav. Viens no tuvākajiem plāniem man, protams, ir doktora disertācijas uzrakstīšana un aizstāvēšana. Domāju, ka to varētu paveikt pēc kāda pusotra gada. Protams, turpināšu veikt savus pētījumus un neapstāšos pie sasniegtā. Arī savu nākotni saistu ar darbu Latvijas Universitātē.

ARE THERE ANY DIFFICULTIES IN BEING A WOMAN SCIENTIST? L'ORÉAL scholarship For Women in Science was established in 2004 with the support of Latvian National Commission for UNESCO and Latvian Academy of Sciences to support Latvia's women in science. These women are real role-models of success and persistence for the next generations of women scientists. This year, the scholarship went to two young scientists of the University of Latvia – MSc of Physics Ilze Aulika and MSc of Biology Jolanta Pupure. The *Alma Mater* inquired the scientists about such questions as: are there any difficulties in being a woman scientist? How will the L'ORÉAL scholarship support their research and what exactly this research includes? What are their future plans?

Latvijas Universitāte

Latvijas Universitātes studenti aktīvi piedalās ne tikai lekcijās, bet steigš izmanto arī piedāvātās iespējas nodarboties ar visdažādākajiem sporta veidiem. Apmeklētības ziņā Universitātē vispopulārākā ir aerobika, basketbols, futbols, volejbols un galda teniss, kā arī peldēšana. Universitātē ir arī sporta meistari, un gandrīz katrā sporta veidā, kas tiek veicināts Latvijas Universitātē, ir sava izlase, kura regulāri trenējas un pārstāv Universitāti dažāda mēroga sacensībās. Mūsu studenti piedalās gan iekšējās sacensībās, gan arī starpaugstskolu un Latvijas mēroga sacensībās, kur gūst vērā ņemamus panākumus.

LUSP «Intelektuālā nakts»

LUSP sporta spēles Saulkrastos

LU basketbola līgas spēle starp PPF un EVF komandām

sporto!

LUSP sporta spēles Saulkrastos

Aerobikas maratons

LUSP basketbola ligas čempionāts. FMF komanda

Latvijas XVII Universiāde. Sacensības brīvajā ciņā. Foto: no personīgā arhīva

LU futbola turnīra «mini FUTBOLA KAUSS» noslēguma posms. Foto: Elīna Krēvica

SPORTS AT THE UNIVERSITY OF LATVIA

Students of the University actively participate not only in their lectures but also in training programmes of vast range of sports offered by the University: the most popular are aerobics, basketball, football, volleyball, table tennis, and swimming. Several national champions study or coach at the University, and each priority sport of the University has its own team that is regularly trained and successfully participates in university, interuniversity, and Latvian championships. The same relates to individual achievers.

Pirmie Latvijā,

bet vai konkurētspējīgi pasaulē?

Karīna OBORUNE

Laikraksta «Latvijas Avīze» un Latvijas Universitātes (LU) veidotais Latvijas augstskolu reitings tika publicēts 2. jūnijā. Šajā reitingā iekļautas visas Latvijas augstskolas – gan valsts, gan juridisko personu dibinātās, tādējādi sniedzot plašāko pārskatu par augstākajām mācību iestādēm valstī. Lai vispusīgi aptvertu augstskolu darbības virzienus, tika izvēlēti deviņi kritēriji, kas raksturo augstskolu darbības četras jomas: studējošie, personāls, starptautiskā sadarbība, zinātniskā darbība. Līderpozīcijas šajā augstskolu reitingā ieņem Latvijas Universitāte. Par augstskolu reitinga tapšanu un metodoloģiju, augstskolu reitingu nepieciešamību un LU vietu Baltijas un pasaules valstu augstskolu reitingos pastāstīja LU rektors prof. Mārcis Auziņš un LU mācību prorektors prof. Juris Krūmiņš. Savas domas par LU līderpozīcijām augstskolu reitingā izteica arī LU studenti un absolventi.

– Kā jūs vērtējat izveidoto Latvijas augstskolu reitingu? Vai ir nepieciešami uzlabojumi metodoloģijā un indikatoru izvēlē?

LU rektors prof. Mārcis Auziņš (M. A.): – Zināmas problēmas radās, veidojot reitingu, jo ne visi dati, ko varētu un vajadzētu ievērot, sastādot reitingus, ir publiski pieejami. Tādējādi izveidotajā augstskolu reitingā

nākotnē vajadzētu iekļaut vairāk indikatoru, vairāk informācijas. Protams, neizbēgami arī nākotnē turpināsies diskusija par to, cik lielu nozīmi vajag piešķirt dažādiem indikatoriem – kāds ir to īpatsvars, veidojot augstskolu gala ranžējumu. Droši vien ne Latvijā, ne starptautiski nekad nebūs tāda reitinga, kas visiem liksies labs. Vienam svarīgāks būs augstskolas finansējums, citam pasniedzēju kvalifikācija, vēl kādam citam studentu un pasniedzēju skaita attiecība. Protams, visi šie indikatori ir jāņem vērā, bet diskusija ir – ar kādu īpatsvaru gala ranžējumā. Tāpat reitings nav pilnīgs, ja tas neatspoguļo augstskolu subjektīvu novērtējumu sabiedrībā. Augstskolu vērtējumu varētu dot sabiedrībā pazīstami cilvēki un darba devēji. Varbūt varētu uzklaust arī topošo un potenciālo studentu viedokli – nesen šādu pētījumu veica a/s «Hansabanka», izvērtējot skolēnu viedokli.

LU mācību prorektors prof. Juris Krūmiņš (J. K.): – Jebkuru reitingu veidošanas metodoloģija un indikatoru sistēma laika gaitā pilnveidojas. Šiem jautājumiem ir veltīti nopietni pētījumi, publikācijas, tiek rīkotas starptautiskas konferences. Ir pienācis laiks šajās diskusijās iesaistīties arī Latvijas sabiedrībai un augstskolu akadēmiskai saimei.

– Cik ilgs laiks bija nepieciešams, lai reitings taptu?

M. A.: – Doma, ka arī Latvijā ir nepieciešami savi augstskolu reitingi, līdzīgi kā tie tiek veidoti daudzās valstīs Eiropā un visā pasaulē, pastāvēja jau vairāku gadu garumā, taču konkrētas aprises ieguva pirms gada sarunā ar laikraksta «Latvijas Avīze»

valdes priekšsēdētāju Viesturu Serdānu. Uzskatīju, ka augstskolu reitingu vajadzētu veidot neatkarīgai institūcijai, piemēram, kādam no masu medijiem vai kādai citai sabiedriskai organizācijai. Manuprāt, ar to nevajadzētu nodarboties tādām institūcijām kā, piemēram, Izglītības un zinātnes ministrija vai Rektoru padome. Tā aizsākās mūsu sadarbība ar laikrakstu «Latvijas Avīze», lai izveidotu tiešām reprezentablu Latvijas augstskolu reitingu. Laikraksts lūdza mums dalīties savā pieredzē un zināšanās par reitingu veidošanas metodoloģiju pasaulē, kā arī taujāja, kādi ir publiski pieejamie dati par augstākajām mācību iestādēm Latvijā. Tā kā LU departamentu darbinieki bija šo jautājumu jau iepriekš pētījuši, gan aktīvi piedaloties starptautiskajās konferencēs, kas ir tikušas organizētas, lai apspriestu reitingu veidošanas metodiku, gan arī aicinot uz LU reitingu veidošanas ekspertus no Lielbritānijas, mēs savās zināšanās, protams, bijām gatavi dalīties ar laikrakstu «Latvijas Avīze».

– Vai būtu korekti Latvijas Universitātei vadīt šādu reitingu veidošanu?

M. A.: – Protams, te varētu rasties aizdomas par zināmu interešu konfliktu, ja viena no Latvijas augstskolām ir par daudz tieši iesaistīta reitingu veidošanā. Tomēr uz šādu aizrādījumu es varētu atbildēt ar nelielu joku, kurā ir daudz patiesības. Paskatoties, kurā vietā Latvijas Universitāte parādās Latvijas reitingos, veidojot tos pēc dažādām metodikām, mēs konstatējam Latvijas Universitātei glaimojošu rezultātu. Visos pasaulē lietotajos reitingu veidošanas variantos mēs izrādāmies pirmie. Tā kā mēs varam domāt par augstskolu reitingu izveidi, kas pamatojas uz vēlmi radīt pamatotu metodiku, nevis piemēklēt

tādu, pēc kuras mēs izskatāmies labāki par citām Latvijas augstākajām mācību iestādēm. Turklāt zīmīgs ir fakts, ka neviena no nosacīti lielajām un vadošajām Latvijas augstskolām pirmo Latvijas augstskolu reitingu nav kritizējusi, bet atzinusi par gana objektīvu esam, iebildumi ir tikai dažām nozaru augstskolām.

– Izskanēja citu augstskolu viedokļi, ka Latvijas augstskolu reitingu vajadzētu veidot koleģiāli. Arī Rektoru padomes sēdē 20. jūnijā tika nolemts izveidot darba grupu, kas izstrādās kritērijus augstskolu darbības novērtēšanas kritērijiem, kuri varētu būt par pamatu objektīvai augstskolu darbības novērtēšanai. Kā, jūsuprāt, šai koleģialitātei vajadzētu izpausties?

M. A.: – Pirmkārt, šādus novērtēšanas kritērijus nevajadzētu veidot Rektoru padomei vai Izglītības un zinātnes ministrijai, jo tad reitingiem tiktu piešķirta lielāka nozīme, nekā tie ir pelnījuši. Domāju, ka situācijā, kad Latvijas augstākā izglītības sistēma ir tālu no sava ideālā modeļa, objektīvi abām šīm minētajām institūcijām vajadzētu būt daudz nopietnākiem un stratēģiskākiem uzdevumiem un prioritātēm.

– Pasaules praksē pastāv dažādas alternatīvas reitingu veidošanā – britu, vācu, Krievijas vai Ķīnas variants. Kurai pasaules praksei jūs pievienojaties?

M. A.: – Piemēram, žurnālā *Times Higher Education* var atrast četru veidu britu reitingus, ko veidojušas dažādas organizācijas, un katrā no šiem reitingiem ir savi akcenti. Arī pasaulē pastāv dažāda tipa reitingi. Man personīgi šķiet, ka tikai pasniedzēji, kas ir pasaulē atzīti speciālisti savā nozarē, spēj sniegt kvalitatīvas zināšanas studentiem. To pierāda arī

pasaulē augstskolu pieredze. Tādēļ man personīgi tuvi ir reitingi, kas lielu uzmanību pievērš mācībspēku kvalifikācijai, viņu zinātniskajam devumam līdzās viņu spējai saprotami, ieinteresēti uzrunāt studentus. Šāda pieeja ir arī divu lielāko un pasaulē atzītāko reitingu pamatā – Lielbritānijas izdevuma *The Times* un Šanhajas *Jiao Tong* universitātes veidotajos augstskolu ranžējumos. Taču reitings ir integrēts augstskolas kvalitātes rādītājs, kurā augstskola galā tiek raksturota ar vienu skaitli. Šis skaitlis ir atkarīgs no tā, cik lielu nozīmi reitinga veidotāji ir nolēmuši piešķirt katram no reitingu veidojošajiem indikatoriem, cik katrs no tiem viņiem ir šķitis būtisks. Tādēļ ir labi, ja ir pieejams ne tikai ranžējuma gala rezultāts, bet arī tie indikatori, kuri ir reitingu veidošanas pamatā. Tas ļauj katram novērtēt, kā augstskolas izskatās pēc tā parametra, kas viņam personīgi šķiet svarīgs. Piemēram, tas var būt augstskolas pasniedzēju kvalifikācija, bet tikpat labi, domājot par individuālu attieksmi pret studentu, tas varētu būt studentu skaits uz vienu pasniedzēju vai jebkurš cits indikators, kas lasītājam liekas būtisks. Tāpat bieži, veidojot reitingus, kā viens no indikatoriem tiek ņemts vērā arī sabiedrības viedoklis par augstskolām, tai skaitā dažādu nozaru ekspertu vērtējums vai studentu aptaujas.

– Kāda ir Latvijas augstskolu reitinga veidošanas nozīme Latvijas augstākās izglītības telpā?

M. A.: – Gribu atzīmēt, ka augstskolu reitings vispirms jau ir vērtīgs pašām augstskolām – to attīstībā un plānošanā, jo šādā veidā augstskolām ir ekskluzīva iespēja paskatīties pašām uz sevi no malas, novērtēt savus objektīvos rādītājus, izpētīt savus parametrus un savus indikatorus. Katrai augstskolai

ir iespēja izanalizēt, kā tā izskatās salīdzinājumā ar citām augstākajām mācību iestādēm. Turklāt katra augstskola atkarībā no tā, kādus mērķus tā sev izvirza – vai nu būt Eiropas līmeņa universitātei un piedāvāt zinātnē balstītu izglītību, vai arī citus mērķus un uzdevumus –, var izvēlēties tos indikatorus, kas tai šķiet svarīgi. Neslēpšu, arī man kā LU rektoram reitingi ir svarīgi, jo īpaši – kā mēs izskatāmies starp citām augstskolām Latvijā – vai mēs atpaliekam vai esam labākā augstskola pēc viena vai otra indikatora. Tas ļauj mums pamatoti novērtēt pašreizējo situāciju un domāt par Universitātes nākotni, attīstības stratēģiju – par Universitātes vajājām un stiprajām pusēm. Tādējādi šiem augstskolu reitingiem, it īpaši skatoties uz tiem indikatoriem, kas ir svarīgi Latvijas Universitātei, ir liela nozīme. Taču te pastāv arī objektīvas problēmas, jo tiek veidota statistiska informācija, kuru ir jāmāc precīzi izlasīt un pareizi interpretēt. Šajā kontekstā man nāk prātā intervijs, kurā vienas lielas un veiksmīgas amerikāņu korporācijas vadītājam uzdeva jautājumu: «Kāds ir tas lēmums, ko jūs esat pieņēmis un vēlāk nožēlojis?», un negaidīti viņš atbildēja: «Tas ir lēmums, kad biju par daudz palāvis uz citu objektīviem vērtējumiem un par maz sekojis savai institūcijai.» Ar to es gribu teikt, ka objektīva novērtējuma pamatā vienmēr ir informācija un analīze, taču tā nevar ietvert visus problēmas aspektus. Tas jāņem vērā arī izglītības sistēmā. Tāpēc, runājot par reitingu pretiniekiem, būtu jāaizdomājas, kāds ir iemesls, kāpēc viņi tādi ir un tieši pret ko viņiem patiesībā ir iebildums, kādi ir viņu motīvi. Pasaulē dažādos reitingos dažādas augstskolas ieņem pirmo vietu un tiek atzītas par labāko, taču kopumā šie reitingi korelē savā starpā. Nepastāv absolūti labi un absolūti slikti reitingi.

Studentu viedoklis: mēs esam labi,

Dāvids Zalāns, 2. kursa students

– Kad izlasīju laikraksta «Latvijas Avīze» rakstu par augstskolu reitingu, man tas likās diezgan interesants un, protams, bija prieks, ka LU ir pirmajā vietā. Tagad, nedaudz iedziļinoties pašā reitingā, tā sastādīšanā un izmantotajos kritērijos, kļūst skaidrs, ka īsti jau par ko priecāties nav, jo Latvijā ir LU un vēl pāris plašāka profila augstākās izglītības iestāžu, bet ļoti liela daļa pārējo augstskolu ir šauri profilētas, piemēram, Rīgas Ekonomikas augstskola. Manuprāt, daudz objektīvāk un potenciālajiem studentiem noderīgāk būtu izveidot sarakstu ar labākajām augstskolām Latvijā konkrētās jomās – ekonomikā, sociālajās zinātnēs, humanitārajās un eksaktajās zinātnēs. Cik zinu, Eiropas līmenī LU tik augstu nekotējas. Tas tā ir daļēji tāpēc, ka starptautiskā līmenī par svarīgiem uzskata tādu kritēriju kā citējamība un ārvalstu studentu īpatsvars. Piemēram, mana fakultāte – Sociālo zinātņu fakultāte – pagājušajā gadā izstrādāja projektu un izvirzīja sev mērķi kļūt par vienu no vadošajām fakultātēm sociālajās zinātnēs Ziemeļeiropā. Tajā pašā laikā jau izstrādāšanas gaitā daudzi pasniedzēji un studenti izteica skepsi par reālu šāda mērķa sasniegšanu. Kas būtu

jādara, lai būtu labāk? Galvenokārt divas lietas – studentiem jāamācās un pasniedzējiem jāstrādā un jāpublicējas labāk; arī valsts finansējuma palielināšana LU krietni uzlabotu studiju kvalitāti un Universitātes vietu reitingā ne tikai Baltijas valstīs, bet arī plašākā mērogā.

Renāte Vorslova, 3. kursa studente

– LU līderpozīcijas vērtēju pozitīvi un, protams, esmu lepnā, ka studēju labākajā augstskolā valstī. Manuprāt, šāds reitings liek topošajiem studentiem aizdomāties, kuru augstskolu viņiem izvēlēties, pat ja viņi neiet studēt vienā no šīm pirmajām desmit augstskolām. LU līderpozīcija mani nepārsteidza, jo pirms iestāšanās zināju, ka te piedāvā labu izglītību, un divu studiju gadu laikā arī pati par to pārliecinājos. Personīgi man LU ir vieta, kas pievelk, – iegūstot vienu izglītību, te nevar neatgriezties. Es uzskatu, ka šādi reitingi noteikti ir nepieciešami. Pirmkārt, tas ir labs stimuls pašām augstskolām gan būt lepnām par savu pozīciju, gan kaut ko uzlabot, gan izanalizēt situāciju, kāpēc atrodas konkrētā pozīcijā.

– Latvijas Universitāte reitingā ieņem pirmo vietu. Varbūt būtu vērts veidot arī Baltijas valstu augstskolu reitingu, lai Universitātei būtu motivācija attīstīties?

M. A.: – Protams, būtu ļoti labi redzēt LU vietu Baltijas valstu augstskolu vidū. Jautājums ir, vai kāds masu medijs vai kāda cita organizācija būtu gatava šādu reitingu veidot. Otrkārt, šāda reitinga veidotāji neizbēgami saskarsies ar jautājumu par salīdzināmo datu pieejamību dažādās valstīs.

J. K.: – Apsveicama būtu ne tikai trīs Baltijas valstu augstskolu reitingu veidošana, bet arī to paplašināšana uz visām Baltijas jūras reģiona valstīm. Tam atbalstu varētu sniegt Baltijas jūras reģiona universitāšu tīkla augstskolas, attiecīgo valstu rektoru padomes, augstākās izglītības padomes un studentu asociācijas.

– Līderpozīcijas ļauj arī izvērtēt Universitātes vietu Eiropā un pasaulē. Kādai jābūt LU attīstības stratēģijai, salīdzinot ar citām universitātēm?

M. A.: – No Baltijas valstu augstskolām pašlaik diemžēl neviena nav iekļauta pasaules augstskolu reitingos. Esam vērsušies pie šo reitingu veidotājiem ar lūgumu novērtēt LU vietu tajā, jo mēs tiešām vēlētos redzēt, kurā vietā esam, tādējādi saskatot mūsu vājās un stiprās puses. Šāds novērtējums mums palīdzētu veidot Latvijas Universitātes attīstības stratēģiju nākotnē, motivētu mūs strādāt vēl labāk. Interesanti būtu arī paskatīties, kuru vietu LU ieņem Austrumeiropā. Mēs arī nākotnē mēģināsim iekļauties starptautiskos un Eiropas reitingos, lai ieraudzītu savus rādītājus citu augstskolu vidū. Mēs nebaidāmies no konkurences un

salīdzināšanas, jo uzskatām to tikai un vienīgi par spēcīgu motivāciju un stimulu darboties un pilnveidoties.

J. K.: – Latvijas augstāko izglītības iestāžu atpazīstamības palielināšanai būtu jāpanāk to lielāka iesaiste starptautiskajā aprītē – lielāka dalība starptautiskos pētniecības projektos, to rezultātu publicēšana starptautiski prestižos izdevumos, lielāka ārvalstu studentu piesaiste, akadēmiskā personāla mobilitāte u. tml. Latvijas augstskolas, t. sk. Latvijas Universitāte, kā līdztiesīgas simtiem citu dažādu pasaules valstu augstskolu partneres no jauna starptautiskā aprītē iekļāvās relatīvi nesen – kopš pagājušā gadsimta 90. gadu sākuma. Pašreizējā vieta atbilst mūsu iespējām, kaut gan mūsu kapacitāte ļauj cerēt uz straužu progresu.

1ST IN LATVIA; HOW COMPETITIVE WORLDWIDE?

On 2nd June, the Rankings of Latvia's universities prepared by the *Latvijas Avīze* (Newspaper of Latvia) and the University of Latvia were published. The rankings include all higher education institutions in Latvia, giving the broadest insight into the present situation of education. To include all directions of activities of the higher education institutions, nine indicators or criteria were selected that characterize four spheres of activity: students, staff, international cooperation, and research cooperation. The leader of the rankings is the University of Latvia. The University Rector Professor Mārcis Auziņš and Pro-rector Professor Juris Krūmiņš explained the methodology and development of the Latvian rankings, the necessity of university rankings in general, and discussed the place of the University of Latvia in the world and the Baltic rankings of universities. Students and alumni of the UL also expressed their thoughts on the University's leadership of the Latvian rankings.

bet varam būt vēl labāki!

Otrkārt, šāds reitings ir nepieciešams studentiem, lai viņi redzētu situāciju Latvijas augstskolu jūrā un neapmaldītos. Manuprāt, Baltijas augstskolu vidū LU neieņem līderpozīciju, bet jau ir ļoti tuvu tam. Ar Austrumeiropas un Eiropas valstu augstskolām situācija ir citādāka, tur mums vēl nav tik labas pozīcijas. Tomēr es domāju, ka ar laiku situācija mainīsies. Vajag ieguldīt zinātnē, jo ne jau no studentu skaita ir atkarīga pozīcija reitingā. Studenti jāmotivē, jāliek tiem saprast, ka studijas nav tikai uzdoto darbu izpilde, tas ir radošs process, kur ar savām spējām var ieguldīt gan zinātnes, gan augstskolas attīstībā.

Inese Grumolte, absolvente

– LU ir Baltijas lielākā augstskola, un Latvijā tieši šeit ir koncentrēta zinātne un pētniecība, darbojas atzītākie dažādu jomu zinātnieki. Neizbēgami subjektīvi, taču patriotiski patiešām esmu lepna, ka esmu absolvējusi Latvijas augstskolu, kas atzīta par labāko. Vispār pret reitingiem izturas ar zināmu skepsi, jo tajos bieži vien tiek mēģināts salīdzināt nesalīdzināmas lietas. Tāpat tajos neizbēgami ir arī subjektīvas

elements. Domāju, ka daļēji šīs problēmas attiecināmas arī uz šo konkrēto reitingu. Vairāk pievērsu uzmanību reitingiem, kuros tiek izvērtēts dažādu akadēmisko institūciju līmenis konkrētā disciplīnā. Taču kopumā, protams, uzskatu, ka reitingi ir nepieciešami. Daudzi indikatori sniedz vispārēju priekšstatu par augstskolas un tās mācībspēku līmeni, par kvalitāti, tā ir informācija potenciālajiem studentiem. Galu galā jebkura snieguma izvērtēšana un salīdzināšana augstākās izglītības iestādēm ir stimuls attīstībai, kas pats par sevi jau ir pozitīvi vērtējams fakts.

Anda Majore, absolvente

– Vienmēr esmu uzskatījusi, ka LU ir viena no labākajām universitātēm valstī, līdz ar to ir zināms lepnums par to. Manuprāt, augstskolu reitingi ir nepieciešami, jo tie palīdz topošajiem studentiem izdarīt izvēli, kā arī augstskolas motivē sacensties un sniegt labāku izglītību. Lai mēs būtu līderos, būtu nepieciešams piesaistīt labākus mācībspēkus no dažādām populārām augstskolām Eiropā un pasaulē, veidot starptautiskāku mācību vidi.

«Dižas domas dzimst sirdī»
(vitrāža Raiņa bulvārī 19, 3. stāvā, kur atrodas Datorikas nodaļa)

LU četrpadsmitā – Datorikas – fakultāte?

Karīna OBORUNE

Šogad vairākkārt diskusijās tika izteikta doma par Latvijas Universitātes (LU) Fizikas un matemātikas fakultātes (FMF) Datorikas nodaļas pārtapšanu par atsevišķu fakultāti. Par LU iespējamo četrpadsmito fakultāti mums pastāstīja LU FMF Datorikas nodaļas vadītājs prof. Juris Borzovs un FMF Datorikas nodaļas 2. kursa students un kursa vecākais Uģis Reķis, sniedzot ieskatu arī Datorikas nodaļas vēsturē, studiju programmās, mācību procesā un studiju kvalitātē, pastāstot par pasniedzējiem un studentiem, infrastruktūru un sadarbības partneriem.

Mazliet vēstures un skaitļu

LU FMF Datorikas nodaļas vadītājs prof. **Juris Borzovs** pastāstīja, ka datorika (angliski – *computing*) ir relatīvi jauna zinātnes nozare, kuras pirmsākumi meklējami pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados, kad ASV universitātēs nodibināja pirmās patstāvīgās datorikas fakultātes. Pirmo programmējamo mehānisko skaitļošanas mašīnu (tagad mēs teiktu – datoru) uzprojektēja (kaut arī neuzbūvēja) Čārlzs Bebidžs 1834. gadā; pirmo programmu šai pašai, t. s. analītiskai, mašīnai uzrakstīja lēdija Ada Lavleisa, dzejnieka Bairaona meita, 1843. gadā, bet teorētiskās datorzinātnes pamatus ielika Alans Tjūrings 1936. gadā. Milzīgu impulsu datorikas attīstībai deva elektronisku skaitļošanas mašīnu radīšana pagājušā gadsimta četrdesmitajos gados Vācijā, ASV, Lielbritānijā un Austrālijā, dažus gadus vēlāk arī citās valstīs, tostarp PSRS. 1959. gadā toreizējais Latvijas Valsts universitātes (LVU) docents Eižens Āriņš nodibināja zinātnisku iestādi – LVU Skaitļošanas centru, tagadējo LU Matemātikas un informātikas institūtu (LU MII). Nav dokumentāri pierādīts, taču ir pamats domāt, ka tas bija ceturtais vecākais zinātniskais skaitļošanas centrs PSRS.

Datorzinātne Latvijā

Pēdējos 10–15 gados tautsaimniecības nozare, kurā ietilpst datorzinātne, informācijas tehnoloģija, komunikācijas tehnoloģija un elektronika (IKT), ir piedzīvojusi strauju izaugsmi gan pasaulē, gan Latvijā. Nozare, pēc Ekonomikas ministrijas datiem, ir saražojusi apmēram 5–6% no Latvijas IKP, un gandrīz 100 miljonus ir mērāms eksporta apjoms (6.–8. vieta starp nozarēm). Valdības deklarācijās atkārtoti nozare ir pasludināta par valsts prioritāti.

Datorika Latvijas Universitātē

Prof. J. Borzovs atzīmēja, ka daudzviet citur, arī Latvijas Universitātē, datorika sākotnēji attīstījās kā matemātikas atzars – 1976. gadā Fizikas un matemātikas fakultātē tika izveidota Diskrētās matemātikas un programmēšanas katedra, kas 1992. gadā pārtapa par Datorikas nodaļu. Ciešā sadarbībā ar stratēģisko partneri un bāzes zinātnisko institūtu – LU MII – Datorikas nodaļa ir izaugusi par akadēmisku vienību, kas praktiski visos parametros sasniedz, bet vairākos ievērojami pārsniedz Ziemeļamerikas universitāšu vidējās datorikas fakultātes rādītājus. Ap 1000 studentu, tostarp vairāk nekā 30 doktorantu, gandrīz ceturtdaļtūkstoša izsniegtu diplomu gadā, vairāk nekā 20 profesoru un asociēto profesoru, tostarp 3 Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) īstenie locekļi un 2 korespondētājllocekļi, ir skaitļi, kas raksturo nodaļu pašlaik.

Par studiju programmām

FMF Datorikas nodaļas vadītājs J. Borzovs norādīja, ka studiju programmas nodaļā sākotnēji bija veidotas pēc vairāku ASV universitāšu parauga, bet tagad – saskaņā ar ACM/IEEE Computing Curricula vadlīnijām un Latvijas profesiju standartiem «Programmētājs» un «Datorsistēmu administrators». Pagājušogad maģistrantūrā pirmoreiz tika īstenotas specializācijas studijas četras no pieciem ACM/IEEE Computing Curricula ieteiktajiem studiju virzieniem: datorzinātne, programminženierija, informācijas tehnoloģija, informācijas sistēmas.

Veiksmīgi pabeigts profesora Kārļa Podnieka vadītais ESF projekts un līdz ar to atjaunināti bakalaura un maģistra studiju programmu kursi, ievietojot tos e-studiju vidē. Pagājušajā

LU FMF Datorikas nodaļas
vadītājs prof. Juris Borzovs

gadā uzsāktas specializācijas studijas arī bakalaura studiju programmās, tostarp arī piektajā studiju virzienā – datoru inženierijā. Tādējādi LU ir vienīgā augstskola Latvijā un, iespējams, arī pasaulē, kas ar savu vertikāli integrēto studiju programmu nosedz visu zinātnes nozari Nr. 48 – *computing* jeb datoriku.

Prof. J. Borzovs arī informēja, ka IT arvien vairāk tiek izmantotas citās nozarēs, tāpēc ir aizsāktas jaunas starpdisciplināras studiju programmas. Turpmāk Matemātikas nodaļas īstenotajā skolotāju programmā būs iespējams iegūt arī informātikas skolotāja kvalifikāciju, bet gluži jaunajā profesionālā bakalaura studiju programmā «Dabaszinātnes un informācijas tehnoloģija», kas tiks īstenota kopā ar Bioloģijas, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu un Ķīmijas fakultātēm, kā arī ar Fizikas nodaļu, studenti varēs iegūt pēc izvēles divas skolotāja kvalifikācijas no šādām – bioloģijas, dabaszinību, fizikas, informātikas, ķīmijas skolotāja kvalifikācija. Uzsākti priekšdarbi kopīgu studiju moduļu izstrādei ar Ekonomikas un vadības fakultāti un Sociālo zinātņu fakultāti.

Par mācību procesu un studiju kvalitāti

LU FMF Datorikas nodaļas 2. kursa students **Uģis Reķis** norādīja, ka ar mācību procesu Datorikas nodaļā ir ļoti apmierināts. Viņš arī atzīmēja veiksmīgu balansu starp akadēmiskajiem un profesionālajiem priekšmetiem. «Jau pēc pirmā kursa jebkurš cītīgs students ir ieguvis pamatzināšanas par būtiskākajiem datorzinātnes aspektiem, kas ļauj pamazām uzsākt karjeru IT nozarē,» secina U. Reķis. Viņaprāt, pasniedzēji vienmēr ir vienlīdz atvērti gan pret labākajiem studentiem, palīdzot viņiem individuāli iegūt padziļinātas zināšanas, gan pret tiem, kuriem nepieciešams individuāls atbalsts un padoms, lai varētu sekmīgi pabeigt semestri.

Par docētājiem un pētniekiem

Nodaļas docētāju vidū ir trīs LZA akadēmiķi – Andris Ambainis, Jānis Bārzdiņš un Rūsiņš Mārtiņš Freivalds – un divi LZA korespondētājocekļi – Juris Borzovs un Audris Kalniņš. Nodaļā strādā gandrīz 40 doktoru, tostarp vairāk nekā 20 profesoru un asociēto profesoru.

2005. gadā LU pirmoreiz notika studentu aptauja par populārāko profesoru. Lai gan ir fakultātes ar daudzākt lielāku studentu (tātad – potenciālu balsotāju) skaitu, pirmais šo titulu ieguva profesors Rūsiņš Mārtiņš Freivalds. 2006. gada decembrī LZA nosauca nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus 2005. gadā, un 10 nozīmīgāko sasniegumu vidū ir arī prof. R. M. Freivalda un asoc. prof. A. Ambaiņa sasniegumi. Viņi ir izstrādājuši jaunus kvantu skaitļošanas algoritmus, kas ļauj daudz ātrāk risināt problēmas, kuras ir pārāk sarežģītas tradicionāliem datoriem.

LU Datorikas nodaļa ir īstenojusi izcili nozīmīgu projektu valsts mērogā – LIIS jeb Latvijas Izglītības informatizācijas projektu, kurā galvenās darbojošās personas bija prof. Agnis Andžāns, prof. Jānis Bičevskis, asoc. prof. Ēvalds Ikaunieks, Inga Medvedis, Ārija Sproģe, Uldis Straujums, prof. Māris Treimanis un asoc. prof. Viesturs Vēzis. Profesori Jānis Bārzdiņš, Jānis Bičevskis, Juris Borzovs, Edvīns Karnītis, Juris Miķelsons, kā arī LU MII direktors asoc. prof. Rihards Balodis bija leģendārajam autoru desmitniekā, kas izstrādāja nacionālo programmu «Informātika», bet Edvīns Karnītis, Jānis Bičevskis, Juris Borzovs, Juris Miķelsons deva nozīmīgu ieguldījumu nacionālās programmas «Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas – izglītības kvalitātei» izstrādē. Pirmā programma jau ir pabeigta ar redzamiem panākumiem, bet otrās īstenošana nupat tikai sākusies.

Galvenokārt ar asoc. prof. Viestura Vēža un prof. Māra Vītiņa pūlēm Latvijā tika ieviests Eiropas Datorprasmes sertifikāts

jeb ECDL, turklāt esam pirmā valsts pasaulē, kas ieviesusi ECDL prasībām atbilstošu obligātu apmācību pamatskolās un vidusskolās. Augstākais valsts apbalvojums – Trīs Zvaigžņu ordenis – ir piešķirts profesoram Mārim Vītiņam par ilggadēju sekmīgu Latvijas skolēnu informātikas komandu vadību pasaulē olimpiādēs.

Par studentiem

Pēdējos sešos gados Datorikas nodaļa ir izsniegusi pavisam 268 pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības jeb koleģijas diplomus ar kvalifikāciju «Programmētājs» vai «Datortīklu administrators», 531 bakalaura, 371 maģistra, 147 otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diplomus ar kvalifikāciju «Vidusskolas informātikas skolotājs» un 14 doktora diplomus.

Šogad nodaļai bija skaitliski vislielākais izlaidums visā tās pastāvēšanas vēsturē – visas studiju programmās kopumā tika izsniegti 244 dažādu līmeņu augstākās izglītības diplomu. Tika aizstāvētas divas doktora disertācijas, vēl vairākas ir iesniegtas un tiks aizstāvētas šoruden. Valsts konkursā par labāko IT bakalaura un maģistra darbu no sešām godalgotām vietām saņēma trīs absolventi – dalītu pirmo vietu starp bakalauriem – Gatis Kurzemnieks, kā arī pirmo un otro vietu starp maģistriem – Alina Dubrovskā un Edgars Rencis.

10 gadus LU studentu komandas asoc. prof. Gunta Arnicāna vadībā piedalās ACM ICPC sacensībās, kas faktiski ir pasaules čempionāts sporta programmēšanā starp studentu komandām. Mūsu komandas regulāri gūst augstas vietas ceturtdaļfinālos, kur piedalās komandas no Baltijas valstīm un Baltkrievijas, un pusfinālos, kur jau jāspējas ar valstīm no visas kādreizējās PSRS. Līdz šim augstākais rezultāts bijis pirmā vieta «aiz svītras» uz pasaules finālu.

Vairāki Datorikas nodaļas studenti piedalās arī individuālajās programmēšanas profesionāļu sacensībās. Vislabākie panākumi bijuši tagadējam maģistrantam Aleksandram Saveljevam, kurš 2006. gada nogalē izcīnīja ārkārtīgi augsto 8. vietu Google Code Jam 2006 finālsacensībās, kas notika klātienē Google ofisā Ņujorkā (ASV). Kopumā sacensībās startēja vairāk nekā 20 000 dalībnieku.

Gandrīz katru gadu kāds no Datorikas nodaļas absolventiem dodas turpināt studijas ASV, darot to ar teicamiem panākumiem, un atgriežas atpakaļ Latvijā. Pēc doktora grāda iegūšanas un vairāku gadu pētniecības darba Ziemeļamerikā Datorikas nodaļas docētāju vidū atkal ir asociētie profesori Andris Ambainis un Leo Seljāvo.

Par infrastruktūru

Kā norādīja prof. J. Borzovs, pēdējos gados ir notikušas nozīmīgas pozitīvas izmaiņas – atjaunināta tehnika datorklasēs, Raiņa bulvārī 19 pabeigti rekonstrukcijas darbi Datoru inženierijas telpu blokā un 16. auditorijā, ierīkota datorklase Raiņa bulvārī 29, kā arī tiek iegādāts aprīkojums, kas nepieciešams Datoru

inženierijai. Savukārt Raiņa bulvārī 19 Juridisko zinātņu bibliotēkas telpās atklāts Datorzinātņu literatūras krājums, pārcelot studentiem un pētniekiem nepieciešamās grāmatas un žurnālus no FMF bibliotēkas Pārdaugavā un tādējādi radot nepieciešamos apstākļus produktīvam studiju un pētniecības darbam.

Par sadarbības partneriem

Prof. J. Borzovs atzīmēja, ka vispēcīgākais zinātniski pedagoģiskais tandēms ir izveidojies ar LU MII. «Mūsu sadarbība pamatā ir virzīta tā, ka datorikas pētījumi pārsvarā notiek institūtā, turpretī pedagoģiskā darbība – Datorikas nodaļā, un ir ļoti daudz kolēģu, kas vienlaikus strādā gan vienā, gan otrā vietā. Pētījumos piedalās arī desmitiem studentu, it īpaši augstākajos studiju līmeņos. Pētījumu rezultāti pārsvarā atspoguļojas LU Rakstu sērijā «Datorzinātne un informācijas tehnoloģija», kā arī, kā tas datorikas nozarei raksturīgi, prestižu starptautisku konferenču rakstos, tostarp Baltijas valstu konferencē DB&IS,» pastāstīja J. Borzovs.

Datorikas nodaļai ir noslēgti ilglaicīgas sadarbības līgumi ar IKT nozares vadošām komercsabiedrībām: *Exigen Services Latvia, Microsoft Latvia, IBM Latvia, Tilde, CISCO, Baltic Technology Group, Tieto Enator Alise, Datorikas institūts DVI, DnB Nord u. c.* Savukārt Uģis Reķis uzskata, ka sadarbība būtu jāpastiprina ar *Microsoft, Cisco, Google* un citu starptautisku kompāniju Latvijas atzariem, kas ļautu studentiem skaidrāk saskatīt virsotnes, uz kurām tiek ties, un par savu latīņu izraudzīties starptautiski akceptējamu profesionalitātes un zināšanu līmeni.

Ar vairāk nekā 50 organizācijām ir noslēgti līgumi par ražošanas praksi. J. Borzovs atzīmēja, ka pirmoreiz visi pamatstudiju otrā gada studenti izgāja semestri ilgu ražošanas praksi programmēšanā vai datortiklu administrēšanā ārpus Universitātes, tādējādi apgūstot profesijas pamatus un uzkrājot darba pieredzi, ko tik augsti vērtē darba devēji. U. Reķis ieteica Universitātei nodrošināt iespēju vai pat uzlikt par pienākumu tieši pirmā kursa studentiem iziet nelielu praksi datortehnikas veikalos vai remonta servisos, jo konfrontācija ar reālās dzīves problēmām un izaicinājumiem kontrolētos apstākļos jau no pašā studiju sākuma visiem nāktu tikai par labu.

Datorikas nodaļa kā atsevišķa fakultāte?

Datorikas nodaļas vadītājs prof. J. Borzovs vispirms sniedz nenopietnu atbildi: «Universitātē vairs nebūtu fakultāšu velna duča!» Taču nopietnā atbilde izrādās garāka: «LU, kā jebkurā pilna profila universitātē, datorika būtu pārstāvēta augstākajā līmenī. Tādējādi vismaz daļēji Universitātē atgriezīsies inženierzinātnes, kas tai tika atņemtas līdz ar Rīgas Politehniskā institūta atjaunošanu 1958. gadā. Tā Universitāte uzskatāmi rādīs valdībai un visai sabiedrībai, ka tā būtiski balsta prioritāru tautsaimniecības un zinātnes nozari. LU datorīki būs daudz redzamāki sabiedrībai un varēs nepastarpināti piedalīties nozarei svarīgu jautājumu spriešanā. Tā būs vieglāk koordinēt datorikas (informātikas) studijas un pētniecību Universitātē. Tiks optimizēta fakultātes administrēšana, jo nebūs katra sākuma dēļ jāšķērso Daugava, bet lēmumu operativitāte ir svarīga, konkurējot ar fakultāšu līmeni pārstāvētām citu Latvijas augstskolu līdzīgām studiju programmām.

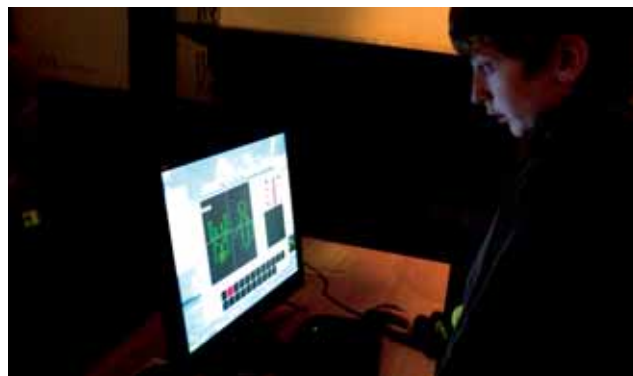
Kāpēc gan datorikai liegt kļūt par Universitātes 14. fakultāti? Datorikas nodaļa ir izvietota atsevišķi un tālu no pārējām FMF nodaļām, nodaļas finanses jau ir nodalītas no pārējo FMF nodaļu finansēm, tai nav vērā ņemamas studiju un pētnieciskās saistības ar pārējām FMF nodaļām (ja neskaita 15–20% kredītpunktu pamatstudijās, ko savstarpēji nodrošina Datorikas nodaļa un Matemātikas nodaļa). Akadēmiskā personāla un studentu skaita ziņā tā būtu viena vidēja LU fakultāte (starp

citu, vidēja arī salīdzinājumā ar ASV universitāšu attiecīgām fakultātēm), vienīgā to Latvijas augstskolu vidū, kuras formāli kvalificējas datorikas/IT fakultātes izveidošanai, nav pārstāvēta fakultātes līmenī, turklāt akadēmiskais personāls pēdējo sešu gadu laikā ir atkārtoti paudis vēlēšanos veidot fakultāti.»

Arī Uģis Reķis domā, ka Datorikas nodaļas juridiska atdalīšanās no FMF būtu saprātīgs un likumsakarīgs situācijas risinājums. «Jau šobrīd mēs, studenti, jūtamies kā atsevišķā fakultātē. Var teikt, ka *de facto* atdalīšanās jau ir notikusi, jo nodaļai ir savas telpas, savs akadēmiskais personāls un administratīvais aparāts. Tiem studentiem, kuri nedzīvo FMF dienesta viesnīcā, praktiski nerodas nepieciešamība doties uz Zeļļu ielu, jo visus jautājumus var atrisināt tepat «mājās» – Datorikas nodaļā,» izstāstīja U. Reķis. Viņš pats gada laikā uz fakultāti devies divas reizes, lai paņemtu no bibliotēkas dažas grāmatas par matemātiku.

Runājot par identitāti, U. Reķis pilnīgi noteikti jūtas kā topošais datortehnikas speciālists, nevis fiziķis matemātiķis. «Protams, datorzinātne nav iedomājama bez diskrētās matemātikas, kas ir visu elektronisko skaitļojamo mašīnu pamatā, taču laika gaitā datorika ir izveidojusies par patstāvīgu, pilnvērtīgu zinātnes un tehnoloģiju nozari, kas pati par sevi ir tik plaša, ka ar laiku varētu sadalīties vairākās fakultātēs,» uzskata Uģis. Kad cilvēki viņam jautā, kur viņš studē, Uģis atbild – Fizikas un matemātikas fakultātē, un katru reizi rodas sajūta, ka viņš ir nedaudz samelojies – nākas skaidrot, ka Uģa saistība ar šīm zinātnēm ir visai nosacīta un patiesībā viņš studē datorus. Viņaprāt, daudzi vidusskolēni ir izbrīnīti, atklājot, ka arī LU var studēt datoriku, tāpēc varbūt būtu vērts vismaz pārdēvēt FMF par Datorikas, fizikas un matemātikas fakultāti. Uģis uzskata, ka lielākais ieguvums, ko ikdienā sajustu studenti, ja tiktu izveidota atsevišķa fakultāte, būtu savas neatkarīgas studentu padomes izveide, jo, Uģaprāt, FMF SP ļoti lepojas ar savu «fizmatisko» identitāti, taču tā vāji reprezentē vidusmēra Datorikas nodaļas studentu.

* Raiņa bulvārī 19 ir iekārtotas Eižena Āriņa, Adas Lavleisas un Čārlza Bebidža vārdā nosauktas datorklases, kurās novietoti viņu portretu gleznojumi.

THE 14TH FACULTY OF THE UL?

This year, the idea of the Computer Science Department of the Faculty of Physics and Mathematics of the University of Latvia becoming the 14th faculty of the University was repeatedly debated. Around 1,000 students, including 30 doctoral students, almost a quarter of a thousand diplomas received in a year, more than 20 professors and associate professors, including 3 full members and 2 corresponding members of Latvian Academy of Sciences – these are the numbers that characterise the Computer Science Department. Head of the department Prof. Juris Borzovs and second-year student Uģis Reķis told about the developments towards becoming the 14th faculty of the University. They also gave an insight into the history of the Department, its present study programmes, study process and quality, the staff and the students, facilities, and collaboration partners.

Foto: no Green Novice arhīva

Green Novice - roks Latgales glazūrā

Kitija BALCARE

Maija beigās Vērmanģdārzā notikušajā Latvijas Universitātes jauno mūzikas grupu konkursā pēc saspringtām žūrijas diskusijām par 2008. gada uzvarētājiem tika atzīta Latgales folkroka grupa Green Novice.

Tie ir četri puisi no Latgales, un viņi nav Mocarti, kas sākuši sacerēt simfonijas četrus gadu vecumā. Puisi atzīst, ka mazliet trūkst nopietnākas muzikālās izglītības, jo solfedžo diemžēl nepalīdzēs labāk spēlēt bungas.

Viņi šobrīd dzied latgaliski. Tas nav protests, tā nav pozīcija, bet gan izteiksmes valoda. Viņi dzied valodā, kas viņiem ir tuvāka. Un tik un tā tas joprojām paliek mūsu pašu vietējā ražojuma produkts. Ar tām izejvielām, ko paši pazīstam vislabāk. Trīs ģitāras, vienas bungas un piesātināta tekstuālā garša. Tātad – mūzika veselīgam dzīvesveidam. Bez sintētiskiem, amerikāniskiem fast food piemaisījumiem, lai gan Ameriku ar zināmu devu amerikāniska sapņa puisi tomēr piemin arī šīs sarunas gaitā.

Sastāvs:

ALVIS BERNĀNS, vokāls, ģitāra; no Preiļiem. Uz visu spēju paskatīties ar kriptiņu veselīgas ironijas.

ZIGMUNDS ČEKŠIS (Ekonomikas un vadības fakultāte), ģitāra, vokāls; no Tilžas. Uzsver, ka būtiski ir vienmēr redzēt vietu progresam.

VITĀLIJS PISKUNOVS (Fizikas un matemātikas fakultāte), bass, vokāls; no Preiļiem. Meklē smagās mūzikas vietu Latvijas mūzikas vidē.

VALDIS MELTĀNS, bungas; no Rēzeknes. Spriež argumentēti un meklē atbildes uz jautājumu, kur un kā veidojas latviešu muzikālā gaume.

– Kā jūs nonācāt līdz Latvijas Universitātes jauno mūzikas grupu konkursam?

Valdis: – Pamanīju paziņojumu Universitātes portālā un piedāvāju šo ideju pārējiem.

Alvis: – Domājām, kāpēc gan neiegūt pirmo vietu! (Smejas.)

– Kā jūs vērtējat savus konkursā sastaptos konkurentus?

Zigmunds: – Tie pārējie nebija dzirdēti līdz šim.

Alvis: – «Patriots» bija labs!

Valdis: – Jā, viņi atšķīrās no pārējiem.

Alvis: – Pārējie mums šķita diezgan līdzīgi.

Valdis: – It kā pamaina valodu, bet tik un tā nemainās būtība.

– Šķiet, ka teksti jaunajām grupām bieži vien ir viens no vajātajiem punktiem, bet tas tomēr ir svarīgi, ja grib tiekties tālāk.

Alvis: – Jā, bija konkursā arī tādi, ko vispār nevar ņemt galvā un nopietni uztvert. Taču tādi ir katru gadu. Viņi mēdz atnākt uz šādiem konkursiem vai festivāliem un uzvesties, it kā būtu pasaules centrs, kas visu māc un visu zina. Ja kāds kaut ko pasaka, tad nākas dzirdēt pat kādu rupjāku vārdu...

Zigmunds: – Uzvedas tā, it kā pārējie ir atnākuši tieši viņus iesildīt. (Smejas.)

– Citi paraksturoti, bet kā jūs redzat paši savu muzikālo un attieksmes piegājienu skatuvei? Kas ir tuvāks sirdij?

Vitālijs: – Grupas vēsturē var redzēt, ka sastāvi mainījās, stili mainījās, bet viens elements, tas ir, Alvis, vienmēr palika visos sastāvos.

Valdis: – Līdz «Līviem», kuriem šis varētu būt kāds trīsdesmitais sastāvs, mums vēl tālu.

Vitālijs: – Līdz ar visām maiņām viss pakāpeniski arī gāja uz kaut ko smagāku.

– Cik būtisks ir latgaliskais elements jūsu darbībā? Tas nāk līdzī vai no tā lēnām atsakāties?

Zigmunds: – Domāju, ka no tā viss izriet, nevis vienkārši nāk līdzī.

– Tas ir ieradums vai tur ir mērķtiecīga filozofija?

Zigmunds: – Patīk darīt tieši tā.

Valdis: – Turklāt dzimtajā valodā to darīt ir vieglāk.

– Tātad tas nav mazs protests, bet gan dzīves stils?

Alvis: – Ar latgalisko viss sākās pirms kādiem trīs gadiem, kad mēs piedalījāmies Latgales festivālā *Muzykys skrytuļs*. Toreiz bija arī konkurss un nolēmām piedalīties, taču bija noteikums, ka vismaz divām dziesmām ir jābūt latgaliski. Nodomājām, kāpēc tikai divas taisīt latgaliski, ja mēs to varam darīt ar visām dziesmām. Tā nekādā gadījumā nebija kaut kāda vienkārša sekošana, piemēram, *Borowai MC*, ar domu, ka, ja viņiem veicas, tad arī mums veiksies. Piedaloties tajā pasākumā,

vēl nebija domas tā darīt arī turpmāk. Pasākums bija Latgalē, visu nospēlējām latgaliski un redzējām, ka cilvēkiem patīk. Tā arī nolēmām tāpat turpināt. Vēl man arī šķiet, ka latgaliešu valoda ir tāda mīkstāka nekā latviešu, kā arī tajā ir daudz interesantu vārdu.

– **Tomēr jūsu grupas nosaukums *Green Novice* ir pavisam nelatvisks.**

Alvis: – Mēs jau dzirdējām komentārus savā virzienā par to, ka, ja mēs esam bezmaz vai tādi Latgales patrioti, tad kāpēc nosaukums ir angļu valodā? Izskaidrojums ir tajā, ka nosaukums radās ļoti sen. Toreiz varbūt tā *zaļi spēlējām**. Par nosaukumu īpaši arī neaizdomājāmies, jo ko gan tas nosaukums vispār maina? Varbūt, ja nosaukums ir interesantāks, tad paliek klausītājiem galvā... Taču, ja ar mūziku tiek sniegts kaut kas labs, tad nosaukums neko nemaina. Nosaukums var būt kaut vai «Pienenes», «Traktora arklis» vai «Pastaliņas!» Tam nav vairs nozīmes. Ja mēs spēlētu ļoti slikti, tad nevienam vairs neinteresētu, kas tās tādas «Pastaliņas» ir.

– **Jūsu nosaukums ir saistīts ar jauno, zaļo jeb iesācēju?**

Alvis: – Cilvēki jau reti aizdomājas, ko tie nosaukumi nozīmē. Mums tas ir «Zaļie iesācēji». Ja esam sākuši varbūt mazliet labāk spēlēt, tad ar nosaukumu ir tā interesanti...

Vitālijs: – Varbūt tieši tas arī piedod zināmu *rozīnīti*. Jo klausītāji varbūt gaida mazāk, nekā varam parādīt. Tādā ziņā var arī patīkami pārsteigt.

Zigmunds: – Tas norāda, ka vieta progresam vēl ir.

– **Cik reāla ir iespēja izcinīt vietu zem saules šodien Latvijā jauniešiem, zaļiem iesācējiem?**

Alvis: – Iekļauties varbūt ir viegli tad, ja spēlē to, ko vajag patērētājam. To, kas skan radio. Darbā gadās klausīties visdažādākās Latvijas radiostacijas, bet viss šķiet praktiski vienāds. Kaut vai tas, kas skan it kā roka radiostacijā, ko it kā sauc par roku... Ja gribi, lai tavu dziesmu atskaņotu, melodijai jābūt lipīgai ar pēc iespējas vienkāršākiem vārdiem.

Valdis: – Ne ilgāk par trim minūtēm un dažkārt arī ar dziesmu, kurai ir ne vairāk par trim vārdiem.

Alvis: – Domāju, iespējams, jauno grupu var ignorēt visas šīs radiostacijas arī tikai tāpēc, ka dziedam latgaliski. Kaut vai tajā pašā Latvijas Universitātes konkursā pirmajās rindās sēdēja paziņas, kas dzirdēja, kādas negatīvas diskusijas sākās, izdzirdot, ka dziedam latgaliski... Viņi nemaz nemēģina ieklausīties, bet uzreiz izveido attieksmi. Ir visādi viedokļi, piemēram, ka mēs tur Latgalē mamutus medijām un dzīvojam bez interneta.

– **Tomēr šķiet, ka cilvēki kļūst ar katru gadu mazliet atvērtāki arī pret to, kas, uzmetot aci, ir citāds.**

Valdis: – Domāju, ka daudz kas ir mainījies tieši pēdējos astoņos gados. Toreiz, pirms gadiem septiņiem, Rīgā latgaliešu valodu gandrīz nekur nevarēja dzirdēt. Tagad gan Rīgas centrā, gan tajās pašās studentu kajās var ļoti bieži dzirdēt cilvēkus, kas sarunājas latgaliski.

Alvis: – Taču arī paši latgalieši mēdz pielikt roku šīs negatīvās attieksmes un aizspriedumu pastiprināšanai, atstāstot dažādus ekstrēmākos gadījumus, kas piedzīvoti Latgalē.

Zigmunds: – Tas ir normāli, jo cilvēka dabā vienmēr ir uztvert galēji pozitīvo un galēji negatīvo. Tie, kam ir šie paziņas no Latgales, tie jau arī paši saprot, kurš ir labs cilvēks un kurš nav. Nav nozīmes vietai, no kuras tu nāc.

Valdis: – Tas, kā tevi uztver otrs cilvēks, bieži vien ir atkarīgs no viņa izglītības līmeņa un zināšanām. Jo lielākā mucā viņš audzis, jo mazāka spunde tai mucai. Ir gadījies saskarties ar to, ka tie, kas nāk it kā no ļoti prestižām skolām, arī ir tikai pa to spundi baroti.

– **Kas notiek ar tām grupām, kas jums šobrīd ir apkārt? Kas notiek tajā vidē?**

Valdis: – Latvijā ir ļoti daudz interesantas mūzikas. Tikai tās interesantās grupas varbūt pat īsti necenšas iziet sabiedrībā vai kļūt populāras. Viņi dara to, kas viņiem patīk, un paliek vairāk pagrīdē. Viņi pat mēdz izdot savus albumus, bet plašāk nemaz neaifišējas. Ja tu pats to mūziku nemeklē, tad nekur arī to nejausi neizdzirdēsi.

– **Kur, jūsuprāt, ir problēma, ka nav izešanas ārpus šī sava lauciņa?**

Zigmunds: – Tas jau vairs nav atkarīgs no mūzikas, bet gan no grupas menedžmenta.

Alvis: – Ja ņem vērā to, cik mums ir iedzīvotāju, un ja sadala grupas pa žanriem no riktīgi smagas mūzikas līdz popam, kas skan radio, ir savāds skats. Mums ir aptuveni divi miljoni iedzīvotāju. Ja mēs atskaitām pensionārus un zīdaiņus, ko jaunajām grupām par auditoriju varam neuzskatīt, tad katram žanram sanāk varbūt pāris tūkstošu klausītāju. Mūsu tirgus nav tik liels, lai salasītu tajā daudz domubiedru. Tajā pašā Amerikā, braukājot pa klubiem, kur arī labi samaksā, grupām vienmēr būs kāds klausītājs.

Zigmunds: – Arī valodas barjera kaut ko nozīmē. Piemēram, lai izietu kaut vai Baltijas tirgū, automātiski vēlams dziedāt angļiski, ja gribi uz Krieviju, tad jādzied krieviski.

– **To jau daudzi mūsu mūziķi arī dara.**

Valdis: – Tas atkarīgs no tirgus. Kādu valodu tajā vajag, tādā arī visi dzied.

– **Cita tendence, kas lēnām sāk izgaismoties Latvijas mūzikas tirgū, ir tā, ka vietējas grupas gūst lielākus panākumus ārzmēs nekā uz pašmāju skatuve.**

Zigmunds: – Te arī ir piemērs mūsu minētajam menedžmentam. Ja ir cilvēks, kas to producē, tad tas arī spēj kaut ko iznest ārpus Latvijas.

Alvis: – Tā teikt, spalvainās rokas trūkums.

Valdis: – Es teiktu, ka arī publikas trūkums, jo Latvijā cilvēki ir pieraduši pie vieglas mūzikas. Radio skan ļoti viegla mūzika. Cilvēkam tikai jāpaver vaļā mute, un tur viss tiek ielikts. Pašam ne par ko nav jādomā.

Zigmunds: – Gan jau tas arī tīri vēsturiski tā ir attīstījies. Piemēram, lauku iedzīvotājiem cieņā ir vieglāka mūzika nekā pilsētniekiem.

Valdis: – Latvijā trūkst senu mūzikas tradīciju, kādas ir atrodamas ārzemēs. Visus šos gadus populārā mūzika ir bijusi diezgan nabadzīga.

Alvis: – Bet tam klāt nāk arī naudas jautājums. Zinu *čalus*, kas domā, vai par sakrāto naudu labāk nopirkt ģitāru vai aiziet uz grupas *Metallica* koncertu. Tad ir jāsēž un jādoma. Tai pašā Amerikā biļetes varbūt maksā kādus divdesmit dolārus, kas viņiem nav liela nauda. Tā viņi paņem tos divdesmit dolārus, aiziet un pasēž kādā koncertā ar domu, ja nepatiks, tad varēs iet prom.

Valdis: – Tad parādās arī otra galējība. Amerikāņi it kā iet uz koncertu, sēž tur un dzer alu.

Alvis: – Taču, ja viņi nenāks un nedzers alu, grupai būs jāspēlē tikai tiem trim cilvēkiem, kas atnākuši tieši paklausīties konkrēto koncertu. Labāk, lai atnākt tūkstotis, kas dzer alu, varbūt dažiem no viņiem mūzika tomēr iepatiksies.

– Tādā brīdī būtisks varbūt ir arī grupas tēls, kas daudz ko nosaka, lai klausītājs to pamanītu? Jaunajām grupām ir tieksme ietekmēties vai nejausi atdarināt citas grupas. Kā tas ir jums?

Zigmunds: – Mums tā ir valoda, kurā spēlējam šo smagāko mūziku. Šajā ziņā varam teikt, ka jutamies mazliet tā kā šāda novirziena aizsācēji.

Alvis: – Gribot negribot jau ir kaut kādas ietekmes. Sēdi pie kādas dziesmas, spēlē, spēlē, līdz saproti, ka tas jau kaut kur ir dzirdēts. Ja gribas kaut ko ļoti oriģinālu, tad jābūt kaut kādai veiksmei to atrast un ļoti jāmēģina piedomāt. Līdzko sāc piedomāt, tā tas kļūst samākslots, samocīts.

Valdis: – Patiesībā pasaules rokmūzikā maz ir tādu grupu, kas raksturojamas ar tekstu, ka kaut kas tāds pirms tam nav bijis. Viss ir solīti pa solītim evolucionējis.

Zigmunds: – Visi jau cits no cita netieši ietekmējas.

– Kas atrodas jūsu CD maciņos?

Valdis: – Es klausos visu. Sākot ar Raimonu Paulu līdz riktīgam hārdkoram. Vienīgais nosacījums, lai tā ir kvalitatīva mūzika.

Alvis: – Ja ir laba dziesma, tad mākslinieka vārdam nav nozīmes.

– Kas jums tādā gadījumā ir laba dziesma?

Alvis: – Kritēriju nav. Tu klausies, un tev patīk. Dažreiz piedomā pie kādām atsevišķām detaļām.

– No iepriekš teiktā izriet, ka latviešiem mazdrusciņ trūkst savas, izkoptās, personiskās gaumes un spējas atrast sev labāko mūziku.

Zigmunds: – Nevar jau tā varbūt teikt, ka cilvēkiem pietrūkst gaumes. Kas viņiem patīk, tas patīk.

Valdis: – Tā gaume jau ir, bet tikai mēs tai nepiekrītam.

Vitālijs: – Ir nepieciešama attiecīga vide, kurā tas varētu attīstīties.

Alvis: – Vairāk klausos tādu mūziku, kādu mēs spēlējam. (Smejas.) Tas tikai mūsu subjektīvs viedoklis. Nevar teikt, ka tiem, kas klausās šlāģerus, ir slikta gaume. Tas ir tas, kas viņiem patīk.

Valdis: – Ir labs šlāģeris, un ir slikts šlāģeris. Tas nav tik viennozīmīgi.

Alvis: – Uzskatu, ka cilvēkiem arī nav tik daudz naudas, lai apmeklētu visus tos koncertus, kurus viņi gribētu. Un vēl faktors arī tas, ka pārāk maz mums iedzīvotāju.

Zigmunds: – Nozīme arī sava veida mecenātismam. Varbūt alternatīvāki koncerti parādās, bet tomēr iznīkst...

Vitālijs: – Es iedomājos, kas gan varētu sekot pēc smagās mūzikas koncerta? Ja nospēlē popgrupa, pēc tam diskotēkā var palaist jebkādu mūziku, un viss būs labi. Pēc smagajiem, kaut vai pēc *Skyforger*, neko vairs īsti nevar tādu palaist.

– Lai gan mārketinga darbojas arī pēc principa – jo vairāk kaut ko tiražē, šajā gadījumā, atskaņo, jo vairāk cilvēka auss pie tā pierod un akceptē.

Valdis: – Lai cik stulba dziesma būtu, ja to piecpadsmit reizes stundā *drillē* pa radio, tu sāc tai dungot līdzī. Pie noteikta daudzuma cilvēki mēdz uz kaut ko arī ieciklēties un klausīties. Latvijā visur jau arī atskaņo tieši ar radio saistītās grupas.

– Vai šo gaumes izjūtu palīdzēs izkopt «zvaigžņu lietūs», kas ir sācis līt pār Latvijas skatuveņiem no ārzemēm?

Alvis: – Ja jauniešiem ir atvēlēts savs budžets un viņš var aiziet uz trīs koncertiem gadā, tad, protams, viņš aizies uz tiem koncertiem, kuru mūzika visvairāk uzrunās. Viņš uzreiz domās, vai viņam tas patiešām tik ļoti patīk. Domās, vai iet uz Leniju Krevicu vai uz Kailiju Minogu, vai labāk uz R. E. M.

Valdis: – Vai uz *Green Novice* Preiļos.

Alvis: – Par velti. (Smejas.) Tātad sanāk, ka var aiziet uz četriem koncertiem. Trīs par maksu un uz vienu par velti.

– Kur paliek pārējās grupas no Latgales?

Valdis: – Skatās, klausās un tad iet mājās un spēlē...

– Kāpēc viņi nenokļūst Latvijas apritē?

Alvis: – Ir tur tā saujiņa, kas arī paliek Latgales Radio vidē. Patiesībā ejošās latgaliešu mūzikas laukā ir baigais vakuums.

Valdis: – Nav iespējas arī kvalitatīvi ierakstīt, tas arī kavē attīstību. Tomēr ar katru gadu kaut kas jau arī attīstās. Tas pats Latgales Radio veica zināmu ieguldījumu.

– Vai jau zināt, kā un kad izmantosiet konkursā iegūto studijas ieraksta laiku?

Zigmunds: – Kad būs kaut kas jauns tapis, kas būs pietiekami atstrādāts.

Alvis: – Ja esi nopietni sagatavojies, tad arī tā laika pietiek, lai ierakstītu vairākas, nevis tikai vienu dziesmu. Ja nāksim kā uz mēģinājumu, tad varbūt tikai vienu dziesmu var normāli ierakstīt. Viss atkarīgs no mums pašiem, cik efektīvi izmantosim tās piecpadsmit stundas.

Valdis: – Ir tādas grupas pasaulē, kas pa divdesmit stundām studijā ir ierakstījušas albumu un kļuvušas par rokmūzikas klasiku. Ir grupas, kas trīs gadus raksta albumu.

Zigmunds: – Ir grupas, kas trīs gadus raksta vienu dziesmu.

Valdis: – *Guns N' Roses* jau nez cik gadus raksta albumu, tērējot jau padsmīto miljonu. Raksta savu albumu jau desmit gadus...

* *green novice* – zaļie iesācēji (angl. val.)

GREEN NOVICE – ROCK, LATGALIAN STYLE

After heated discussions in the new bands' contest of the University of Latvia in late May in Vērmānes Park, this year's first prize was awarded to *Green Novice*, a Latgalian folk-rock band. *Green Novice* are four guys from Latgale – ALVIS BERNĀNS, ZIGMUNDS ČEKŠIS, VITĀLIJS PISKUNOVŠ, and VALDIS MELTĀNS, at present singing in Latgalian not by way of protest or by demonstrating a position but because they want to express themselves in their native tongue. Three guitars, a drum, and a rich textual flavour combine in producing music without fast food. In the interview, the band speaks about the contest and their plans to do their best with the prize – recording time in a studio. They describe their music and share their views on the musical taste of Latvian listeners and on Latgalian music.

Latvijas Universitātē jaunas studiju programmas!

Anna RADZOBE

No jaunā 2008./2009. akadēmiskā gada Latvijas Universitāte studentiem piedāvā vairākas jaunas gan pamatstudiju, gan augstākā līmeņa studiju programmas. Universitātes avīze «Alma Mater» sniedz nelielu ieskatu katrā no tām...

Profesionālā bakalaura studiju programma **Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs** ir izstrādāta, pamatojoties uz Latvijas Universitātes ilggadējo pieredzi skolotāju sagatavošanā un jaunākajām tendencēm izglītības sistēmā Eiropas Savienībā. Programmas īstenošanā piedalās LU Bioloģijas fakultāte, Fizikas un matemātikas fakultāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte un Ķīmijas fakultāte.

Programmas izveides nepieciešamību nosaka pašreizējā situācija Latvijā: eksakto zinātņu skolotāju katastrofāls trūkums Latvijas skolās, nepieciešamība pēc pedagogiem ar divām vai vairākām kvalifikācijām nākotnē, kā arī dabaszinību mācību priekšmeta ieviešana vidējās izglītības programmā. Novērtējot Latvijas valsts politisko virzību uz zināšanām bagātas sabiedrības veidošanu, jāatzīmē, ka sabiedrības attīstībā ļoti liela nozīme būs zināšanu, progresīvu domājošu un jaunākās tehnoloģijas pārvaldošu pedagogu darbībai.

Studējošie programmu varēs apgūt 8 semestru pilna laika klātienes studijās. Studenti iegūs *profesionālā bakalaura grādu dabaszinātnēs un informācijas tehnoloģijā* un *divu mācību priekšmetu skolotāja kvalifikāciju*, kas dos tiesības strādāt pamatzinātnē un vidējā izglītībā. Students var kļūt par divu priekšmetu (bioloģijas, ķīmijas, fizikas, informātikas, ģeogrāfijas, dabaszinību) skolotāju jebkurā paša izvēlētajā kombinācijā. Studenti apgūs izvēlēto mācību priekšmetu zinātnes nozares kursus, pedagogijas un psiholoģijas kursus, uzņēmējdarbības profesionālo kompetenču veidošanas kursus un multidisciplināros kursus, kas sekmē skolotāja kompetenču pilnveidošanu, un strādās pedagogisko praksi. Konkrētā mācību priekšmetu skolotāja kvalifikācija būs jāizvēlas, uzsākot studijas.

Galvenā **Mākslas profesionālā bakalaura studiju programmas** priekšrocība ir tās izteiktā orientēšanās uz darba tirgus prasībām. Tā tika veidota, konsultējoties ar darba devējiem reklāmas, poligrāfijas, kā arī interjera un mēbeļu projektēšanas jomā. Vairāki cienījami dizaineri profesionāli ir piekrituši dalīties savos amata noslēpumos ar mūsu studentiem gan kā docētāji, gan arī kā prakšu vadītāji.

Starpnozaru studiju programma, kas apvieno gan māksliniecisko, gan informācijas tehnoloģiju aspektu, gatavos radošo

industriju speciālistus, kuru profesionālā darbība būs saistīta ar augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu.

Saturiskās atšķirības redzamas obligātās izvēles studiju kursu moduļos: datordizainera kvalifikācijas iegūšanai nepieciešams iegūt kompetenci reklāmas, zīmolveidības un poligrāfiskā dizaina jomā, savukārt interjera dizainerim būtiskāk ir pārzināt telpas un tās objektu projektēšanu, arhitektūras pamatus, ergonomiku utt.

Ieguvuši dizainera kvalifikāciju, Mākslas profesionālā bakalaura studiju programmas beidzēji iesaistīsies darba tirgū gan valsts, gan privātajā sektorā, it īpaši atbalstāmajos mazajos un vidējos uzņēmumos, un sekmēs šīs tautsaimniecības nozares attīstību, uzlabojot dzīves vides kvalitāti Latvijā un piesaistot ienākumus no ārzemju pasūtījumiem.

Jaunā pedagogijas maģistra studiju programma **Dažādības pedagogiskie risinājumi** radusies ilgstošas sadarbības rezultātā un starpuniversitāšu līguma ietvaros. To izstrādāja četras Eiropas universitātes: *Universidad Nacional de Educaciona Distancia* (Nacionālā tālākizglītības universitāte – UNED) Madridē, Spānijā, Kārļa Universitāte Prāgā, Čehijā, Latvijas Universitāte Rīgā, Latvijā, un Lūdvišburgas Pedagoģijas universitāte Reutlingenē, Vācijā, 2005. gadā parakstot starpuniversitāšu sadarbības līgumu.

Īstenojot pedagogijas maģistra studiju programmu Dažādības pedagogiskie risinājumi, studenti no dažādām valstīm studēs vienotā programmā, un tie, kuri izpildīs visas administratīvās un akadēmiskās prasības, iegūs gan savas universitātes un valsts akadēmisko maģistra grādu pedagogijā, gan sertifikātu par četru universitāšu kopīgās starptautiskās maģistra programmas Dažādības pedagogiskie risinājumi apguvi atbilstoši Eiropas Savienības maģistra grāda prasībām (*Joint Quality Initiative for Master Degree*).

Studiju programmas saturs izstrādāts, sadarbojoties visām iesaistītajām universitātēm. Pēc vienošanās par programmas pamatnostādņiem visas dalībuniversitātes piedāvā studentiem vienotu saturu, kas veidots pēc vienotiem kritērijiem, organizēts pēc vienotas struktūras un kurā izmantoti ekvivalenti materiāli.

Pētnieciskais darbs organizēts savstarpēji saistītos moduļos (modulis ir studiju satura neaizvietoājama sastāvdaļa, kas nepieciešama, lai virzītu studējošos uz kompetentu darbību savā profesionālajā jomā). Pirmais modulis palīdzēs izprast situāciju, otrais to specificēt, trešais – pedagogiski kompetenti izstrādāt projektu vai programmu tās risināšanai, ceturtais ir izvēles piedāvājums savas kompetences pilnveidei mūžizglītības kontekstā. Visi četri moduļi ir izstrādāti kā studiju materiāli,

kas palīdz orientēties akadēmiskajā saturā. Katrā modulī ir 4–6 studiju kursi.

Studiju process tiek organizēts nevis lekciju un semināru veidā, bet interkomunikatīvu aktivitāšu veidā, lai studenti varētu tieši sazināties ar docētājiem un saņemt konkrētas atbildes uz izvirzītajiem jautājumiem gan klātienē, gan izmantojot videokonferences, skype un tīmekļa kameras un citus tradicionālus un jaunus tehnoloģiskus komunikācijas līdzekļus.

Programma paredz īpašu tutoru (konsultantu) komandas atbalstu klātienē un (vai) e-vidē, īpaši sākumā, lai palīdzētu studentiem sociāli iekļauties jaunajā studiju vidē.

Projektu vadīšanas profesionālā maģistra studiju programma Ekonomikas un vadības fakultātē tika gatavota gandrīz desmit gadu garumā. Pašlaik Latvijā pirmoreiz radusies iespēja iegūt gan zināšanas, gan praktiskās prasmes projektu vadītāja darbā. Šī kvalifikācija tiks uzrādīta arī diplomā, absolventiem būs iespēja veikt starptautisko sertifikāciju D un C līmenī.

Kā uzsvēra programmas direktore prof. Žaneta Ilmete, arī Eiropā un citur pasaulē pagaidām ir maz augstskolu, kuras sagatavo kvalificētus projektu vadītājus. Šis maģistra studiju programmas galvenais ieguvums ir detalizēti un apjomīgi kursi par vadīšanas pamatjautājumiem un procesu. Paredzēti arī tādi kursi kā «Kvalitātes vadīšana», «Riska vadīšana», «Multiprojektu vadīšana», «Projektu personāla vadīšana» utt. Studentiem gaidāma arī prakse 2 nedēļu garumā, tai skaitā apmaiņas prakse ar ārzemju augstskolām.

Pēc studiju programmas apgūšanas absolventi būs ieguvuši zināšanas par projektu vadīšanu, kā arī būs spējīgi pildīt LR Profesiju klasifikatora atsevišķās grupas «Projektu vadīšanas speciālisti» profesiju profesionālās darbības pamatuzdevumus. Viņi zinās, kā definēt projektu, organizēt projektu, plānot projektu, uzraudzīt projektu un to virzīt tālāk, sastādīt projekta dokumentāciju un ziņojumus, prezentēt projekta starprezultātus un noslēgt projektu. Iegūtās zināšanas un prasmes būs lietojamas, strādājot gan valsts un pašvaldību iestādēs, gan komercsabiedrībās jebkurā tautsaimniecības nozarē.

NEW STUDY PROGRAMMES AT THE UNIVERSITY

In academic year 2008/2009, the University of Latvia offers 4 new study programmes – two Bachelor's and two Master's.

After completing professional studies as **teachers of natural sciences and informatics**, the students obtain a Bachelor's degree in natural sciences and information technologies and a qualification of teacher of the two subjects, permitting to work at secondary and elementary schools.

The **professional studies of Bachelor of Arts** are up to date studies that meet the requirements of the present job market. There are two modules – CAD and interior design.

Students from several countries will study in Master's programme «Educational Treatment of Diversity.» The study process is built on intercommunicative activities, and students can contact their tutors directly or through communication technologies.

For the first time in Latvia, the **professional studies of Master of Project Administration** offer both theoretical knowledge and practical skills of project administration. The graduates receive a diploma indicating the achieved qualifications, with an opportunity to obtain international certificate of D or C level.

Pirmā, kas atvēra durvis

Kitija BALCARE

Ar 2008. gada 1. septembri par Latvijas Universitātes studenti sevi sauks **OLGA PETROVA (19)** no Rēzeknes. Viņa iestājās Āzijas studiju programmā un šogad bija pati pirmā, kas iesniedza pieteikumu pamastudijām Latvijas Universitātē. Tiesa, sākumā Olga vēlējās stāties Maskavas augstskolā Teātra fakultātē, taču diemžēl nokavēja pieteikšanās termiņu.

Aktieru kursā nav bijusi uzņemšana arī pašmāju Kultūras akadēmijā, līdz ar to ir vēlme mēģināt savus spēkus austrumu valodu apgūšanā, jo interese par valodām un valodu prasmes jau esot, lai gan brīvais laiks tiek atvēlēts teātrim, ceļošanai un dziedāšanai.

– Kas tevi biedē, uzsākot patstāvīgu dzīvi Rīgā?

– Godīgi sakot, mani mazliet biedē tikai kopmītnes, kur būs jādzīvo, jo es baidos no tarakāniem. Bet esmu pārliecināta, ka viss būs labi!

– Kā tu domā, kāpēc mūsdienās pieaug interese tieši par Austrumu kultūru un valodām?

– Cilvēkiem ir parādījusies iespēja ceļot. Mums ir atvērta visa milzīgā pasaule. Austruma kultūra nav līdzīga mūsējai, bet ir zināms, ka cilvēkus valdzina viss jaunais un neizpētītais.

– Kā tu vērtē izglītības piedāvājumu Latvijā?

– Manuprāt, izglītības piedāvājums Latvijā ir diezgan labs un daudzveidīgs.

Vienkārši mums trūkst pārliecības, ka pēc tam, kad pabeigsim mācības, mums būs labi atalgots darbs, saistīts ar profesiju, kuru mēs apguvām.

– Kāda ir tava nākotnes vīzija?

– Savu nākotni redzu gaišu un laimīgu.

THE FIRST TO OPEN THE DOOR

On 1st September 2008, **OLGA PETROVA** from Rēzekne (19) will become a student of the University of Latvia. She was the first to apply for studies at the University, choosing Asian Studies. However, at first she wanted to study at the Theatre Faculty of Moscow University, but missed the application time. In the interview, Olga tells about her future plans and study expectations and the motivation to study Asian studies at the University of Latvia.

Foto: no personiskā arhīva

– Kāpēc tava izvēle bija Āzijas studijas?

– No paša sākuma pat nedomāju, ka mācīšos Latvijā, bet dzīve man sagatavoja pārsteigumus un es paliku dzimtenē. Pēc izlaiduma nolēmu uzzināt to, ko mums piedāvā Latvijas Universitāte. Tad es to apmeklēju un man iedeva informatīvu bukletu par studijām. Laikam tas bija liktenis, jo grāmatiņu es atvēru tieši tajā lappusē, kur bija rakstīts par Āzijas studijām.

– Ko tu sagaidi no šīm studijām?

– Man liekas, ka tur būs kaut kas neparasts un pietiekami eksotisks. Es ceru, ka studijas noderēs gan sirdij, gan galvai!

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

01.05.

Latvijas studenti lielākajā ANO lēmumu pieņemšanas debašu turnīrā

No 22. aprīļa līdz 26. aprīlim Latvijas Valsts prezidenta Stratēģiskās analīzes komisijas īstenotā projekta ietvaros lielākajā Apvienoto Nāciju Organizācijas lēmumu pieņemšanas debašu turnīrā Ņujorkā piedalījās un Gruziju pārstāvēja Latvijas studentu komanda, tostarp Latvijas Universitātes politikas zinātnes studenti.

08.05.

Vācijas apmaiņas pieredzes momentfoto

Vācijas kultūras mēneša Latvijā «O! Vācija» ietvaros notika fotoizstādes «Vācija latviešu acīm» atklāšana Latvijas Universitātes galvenās ēkas vestibulā. Izstādē bija apskatāmas Latvijas augstskolu studentu un pasniedzēju fotogrāfijas. Viņi ir piedalījušies dažādās apmaiņas programmās Vācijā: Vācijas Akadēmiskā apmaiņas dienesta, Starptautiskā Vācijas Parlamenta, Eiropas Savienības izglītības programmas ERASMUS un Leonardo da Vinci programmā.

09.05.

Mūžības un Tautas dzejnieks Imants Ziedonis

No 8. līdz 9. maijam Latvijas Universitātē norisinājās Imanta Ziedoņa dienas jeb «Ziedoņa Dienas 2008», kas pulcēja tos, kam nav vienaldzīga dzejnieka daiļrade un

kas atrod sev tuvas un mīlas nianšes viņa darbos un arī dzīvē. Divu dienu programmā notika dažādi akadēmiskie lasījumi, stāsti no dzīves, neskaitāmi apsveikumi un arī biogrāfiska multimediju diska prezentācija. Imantu Ziedoni sveica Jānis Peters, Māra Zālīte, Ausma Cimdiņa, Dainis Ivāns, Ukrainas vēstnieks Latvijā dzejnieks Rauls Čilačava un daudzi citi.

10.05.

Noslēgušās 1. Latvijas Saules kausa sacensības

Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtā notika 1. Latvijas Saules kausa sacensības, kurās piedalījās 39 komandas no Latvijas skolām. Uz sacensībām ieradās 39 komandas no dažādām Rīgas un Latvijas skolām. Visātrāko braucamrīku bija izveidojis Rīgas 2. vidusskolas skolnieks Lauris Pumpurs.

19.05.

Atklāta Medicīnas fakultātes desmitgadei veltīta izstāde

19. maija pēcpusdienā Latvijas Universitātes Vēstures muzeja zālē tika atklāta izstāde par godu Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes atjaunošanas desmitgadei, atklājot pasaulē fakultātes mācībspēku šlepenās aizraušanās ārpus Šarlotes ielas fakultātes sienām. 2008. gada 1. jūnijā aprit 10 gadi, kopš Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte atsāka darbu pēc 48 gadu pārtraukuma.

20.05.

LU Bibliotēkas Ekonomikas zinātņu bibliotēkai – jaunās un modernas telpas!

Pēc telpu remonta un iekārtošanas darbiem tika atvērta viena no Latvijas Universitātes Bibliotēkas nozaru bibliotēkām – Ekonomikas zinātņu bibliotēka. LU Bibliotēkas Ekonomikas zinātņu bibliotēka ir LU Bibliotēkas struktūrvienība, kuras darbības mērķis ir nodrošināt akadēmiskās un profesionālās izglītības, kā arī zinātniskās pētniecības darba bibliotekāro, bibliogrāfisko un informatīvo apkalpošanu.

21.05.

LU Dārzs 2008 un jauno mūzikas grupu konkurss Vērmānes dārzā

Vērmānes dārzā notika Latvijas Universitātes fakultāšu prezentācijas pasākums LU Dārzs 2008 «Spridītis iet meklēt laimi LU». Apmeklētājus no plkst. 11.00 līdz 17.00 gaidīja 13 Universitātes fakultātes. Bet vakarā plkst. 19.00 sākās LU jauno mūzikas grupu konkursa fināls. Pirmā vieta tika piešķirta grupai Green Novice, otrā vieta – «Patriots», bet trešo vietu ieguva grupa Mēm, savukārt grupai Info One tika piešķirta SEB Unibankas specbalva.

26.06.

Grāmatas «LU Medicīnas fakultāte 1998–2008» atvēršanas svētki

Latvijas Universitātes Mazajā aulā notika grāmatas «LU Medicīnas fakultāte 1998–2008» atvēršanas svētki un fakultātes mācībspēku apbalvošana ar rektora pateicību, prorektora pateicību un LU kanclera pateicību par radošu pedagogisko un zinātniski pētniecisko darbu, kā arī nozīmīgu ieguldījumu Medicīnas fakultātes attīstībā.

01.06.

Jauno matemātiķu svētki Lielajā aulā

Latvijas Universitātes Lielajā aulā uz mācību gada laikā paveikto atskatījās Latvijas skolu 5.–12. klašu jaunie matemātiķi. Svinīgā pasākumā tika apbalvoti Latvijas 35. atklātās matemātikas olimpiādes (2875 dalībnieki!), «Profesora Cipariņa kluba» 34. mācību gada un «Jauno matemātiķu konkursa» 17. mācību gada veiksmīgākie dalībnieki. Pavisam tika pasniegtas apmēram 500 balvas.

01.06.

Neviena tauta nav iztikusi bez medicīnas

29. maija pēcpusdienā Latvijas Universitātes Lielajā aulā izskanēja daudzi dzimšanas dienas apsveikumi, kam sekoja jubilejas koncerts. Tās bija atjaunotās LU Medicīnas fakultātes dzimšanas dienas svinības. «Medicīna ir visdziļākā no zinātnēm», tā, citējot latīņu izteicienu, atzina pirmais apsveicējs Valsts prezidents Valdis Zatlers. «Tā atbildība, kas ir medicīnā, nav nevienā citā profesijā.»

03.06.

Ģimenei draudzīgais dārzs

3. jūnijā rītā Latvijas Universitātes Botāniskais dārzs ieguva īpašu titulu. Tam tika piešķirts ģimenei draudzīgākās atpūtas vietas statuss, par kuru paldies jāsaka nevis īpaši žūrijai, bet gan Rīgas iedzīvotājiem. Botāniskais dārzs ieguva vislielāko balsotāju atzinību publiskajā aptaujā par ģimenei draudzīgākajām atpūtas vietām. Diplomus, kas apliecina iegūto titulu «Ģimenei draudzīgākā atpūtas vieta Rīgā un Rīgas rajonā 2008», un īpašu stilka balvu Botāniskā dārza administrācijai pasniedza bērnu un ģimenes lietu ministrs Ainars Baškins.

no 2008. gada maija līdz augustam

10.06.

Salauztais ministrs un citi

Dienas vidū Latvijas Universitātes parādes durvju priekšā Raiņa bulvāra posms pārtapa par mirklīgu izstāžu telpu. Tur visā savā krāšņumā gozējās Tautas lietišķās mākslas studijas «Vāpe» dalībnieku radītie darbi par godu 11. Tējkannu parādei. Kārtējo reizi studenti no visdažādākajām Latvijas Universitātes fakultātēm bija izložējuši studijas vadītājas un docentes Helgas Ingeborgas Melnbārdes piedāvātās tēmas un interpretējuši savās versijās.

11. 06.

Tiks atjaunots Kristapa Morberga vēsturiskais dārzs Jūrmalā

Kristapa Morberga vasarnīcas kompleksa (Jūrmalā, Dzintaru prospektā 52/54) dārza izpētes laikā tika konstatēts unikāls fakts, ka dabā gandrīz pilnībā ir saglabāties Kristapa Morberga vēsturiskā dārza plānojums, ko varētu atjaunot kā vienu no autentiskiem Jūrmalas 19. gs. dārziem. Veicot Kristapa Morberga vasarnīcas restaurācijas darbus, Latvijas Universitātē pieņēma lēmumu EARF un valsts līdzfinansētā projekta «Kristapa Morberga vasarnīcas kompleksa restaurācija» ietvaros atjaunot visu kultūr-vēsturisko objektu pilnībā, tajā skaitā arī botānisko dārzu.

25.06.

Top grāmatu grāmatu juristiem

Nākamgad ap šo laiku plānots laist klajā Latvijas

Republikas Satversmes 8. nodaļas komentāru grāmatu, pie kuras vienkopus 19. jūnijā darbu uzsāka divdesmit četri atzīti jurispudences speciālisti. Satversmes pamattiesību daļas komentāru mērķis ir uzlabot Satversmes izpratnes līmeni, iesaistīt zinātniskajā darbā maģistrantus un doktorantus, kā arī izveidot metodoloģisku pamatu citu Satversmes daļu komentāriem.

27.06.

Ģeoloģijas bakalaura studiju modernizēšana Latvijas Universitātē

Jūlijā noslēdzies ESF projekts «Ģeoloģijas bakalaura studiju modernizēšana Latvijas Universitātē». Tā mērķis bija dabaszinātņu bakalaura ģeoloģijā studiju programmas satura un studiju īstenošanas pilnveidošana un pāreja uz 3+2 gadu divpakāpi augstāko izglītību. Projekta ietvaros tika pārstrādāta ģeoloģijas bakalaura studiju programma, ieviešot modulu struktūru, izstrādājot jaunus kursus un modernizējot vairākus studiju kursus.

27.06.

Iznākusi grāmata par Latvijas attīstības perspektīvām

Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds laidis klajā grāmatu «Latvija 2020. Nākotnes izaicinājumi sabiedrībai un valstij». Izdevumā gan Latvijas, gan ārvalstu pētnieki runā par Latvijas ilgtermiņa attīstības iespējām un riskiem. Grāmatā iekļautajos rakstos dažādu politikas jomu eksperti ir izvērtējuši Latvijas pašreizējo situāciju un analizējuši aktuālās tendences pasaulē, lai noteiktu Latvijas nākotnei svarīgākos jautājumus un veiksmīgas attīstības priekšnoteikumus.

01.07.

Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātē tiek pārdēvēta par Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultāti

No 2008. gada 1. jūlija Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātē tiek pārsaukta par Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultāti. Tas tiek darīts, lai pilnīgāk atspoguļotu fakultātē pārstāvētos studiju virzienus, zinātniskās pētniecības nozaru un kultūrprojektu spektru.

11.07.

Universitāti apmeklē augsta UNESCO amatpersona

Latvijas Universitātē viesojās UNESCO ģenerāldirektora biroja izpilddirektore Elizabete Longvorte (*Elisabeth Longworth*). Ar augsto amatpersonu tikās Latvijas Universitātes rektors prof. Mārcis Auziņš un Ekonomikas un vadības fakultātes Vides pārvaldības institūta direktors prof. Raimonds Ernšteins. Viesu pavadīja Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks.

17.07.

Laukiem jauniem būt!

Latvijas Universitātes Atturības un veselības izglītības veicināšanas biedrība laikā no 15. maija līdz 17. oktobrim īsteno pašu veidoto projektu «Laukiem jauniem būt!», kuru finansiāli atbalsta ES programma «Jaunatne darbībā». Projekta mērķis ir mazināt pilsētu jauniešu stereotipus par lauku dzīvi, parādīt, ka arī laukos ir iespējama attīstība un interesants dzīvesveids.

31.07.

Pieteikumus pamatstudijām Latvijas Universitātē iesnieguši 7131 reflektanti

30. jūlijā noslēdzās pieteikumu pieņemšana pamatstudijām Latvijas Universitātē. Deviņās pieteikumu pieņemšanas dienās 7 131 reflektanti iesniedzis 17 684 pieteikumus. Tas ir par aptuveni 400 reflektantiem vairāk nekā pagājušā gadā, kad studijām pieteicās 6 726 cilvēki. Visvairāk pieteikumu saņēmi Vadības zinību bakalaura, Komunikācijas zinātnes bakalaura, Tiesību zinātnes un Ekonomikas bakalaura studiju programmā.

01.08.

Rindā uz Universitātes karceri

6. jūlijā Universitātē ieradās četri poļu restauratori, lai veiktu Latvijas Universitātes karcerā restaurācijas darbus. Šogad pagaidām tiks restaurētas divas mazākās karcerā sienas, bet ir cerība, ka nākamgad tiks restaurētas arī pārējās divas sienas. Poļu restauratori sola, ka atgriezīsies nākamgad, lai pabeigtu darbu pie atlikušām divām karcerā sienām, ja tam tiks atvēlēti finansējums un ja turpināsies veiksmīgi uzsāktā sadarbība starp Latvijas Universitāti un Polijas Akadēmisko tradīciju biedrību.

04.08.

Olimpiskajās spēlēs startē septiņi Universitātes studenti

2008. gada 8. augustā Pekinā tika atklātas XXIX Olimpiskās spēles, kuras risinājās līdz 24. augustam. Sportisti sacentās 28 sporta veidos un sadalīja 302 medaļu komplektus. Starp 50 Latvijas olimpiešiem bija vairāki mūsējie.

www.radionaba.lv

PACRIEZ PASAULI!

NABA
93.1 FM
UNIVERSITĀTES RADIO

15 augstskolas sadarbībā ar

 Hansabanka
Swedbank

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
FONDS

izsludina

stipendiju konkursu

domājošiem studentiem

"OPEN MIND"

Plašs tēmu piedāvājums
kurša un bakalaura darbiem!

Piesakies līdz 31. oktobrim!

darba izstrādei - Ls 100

uzvarētājiem - Ls 1000

stipendiju fonds

Ls 38 500

OPEN
HANSABANKAS JAUNIEŠU PROGRAMMA

Vairāk info www.open.lv

ISBN 978-9984-825-70-0

9 789984 825700 >

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**